

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 800 fr. per jaar

Postchekrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Britselei 40, Antwerpen

HET FAILLISSEMENT EN DE TENUITVOERLEGGING VAN VONNISSEN

« Ieder die persoonlijk verbonden is, is gehouden zijn verbintenissen na te komen, onder verband van al zijn goederen, hetzij roerende, hetzij onroerende, zo tegenwoordige als toekomstige ».

« De goederen van de schuldenaar strekken tot gemeenschappelijke waarborg voor zijn schuldeisers, en de prijs ervan wordt onder hen naar evenredigheid van hun vordering verdeeld, tenzij er tussen de schuldeisers wettige redenen van voorrang bestaan ».

Aldus luiden artikelen 7 en 8 van de wet van 16 december 1851 op de voorrechten en hypotheeken.

Deze bepalingen maken een geheel uit en zijn de grondslag van de onderwerping der goederen aan de verbintenissen met als corollarium de uitvoerbaarheid hiervan op een algemeen pand. Het is op deze principes dat en de tenuitvoerlegging der vonnissen en het faillissement berusten: beide streven naar de verwezenlijking van de gemeenschappelijke waarborg der schuldeisers. En toch bestaat er een hemelsbreed verschil tussen de resultaten die door deze rechtsfiguren nagestreefd worden. De tenuitvoerlegging van een vonnis is inderdaad een individuele maatregel die door één schuldeiser, al dan niet bevoorrecht, genomen wordt op hetzij roerende, hetzij onroerende goederen om de krenking van zijn persoonlijke rechten te herstellen, terwijl het faillissement daarentegen een toestand schept, waarin de curator ten voordele van de massa van chirographaire schuldeisers, maar mits inachtneming van de voorkeurrechten, het gehele patrimonium van de gefailleerde moet te gelde maken. Bij samenloop van tenuitvoerlegging en faillissement, staat men bijgevolg voor een antimonie van belangen: individuele tegenover collectieve, bevoorrechte tegenover chirographaire.

De oplossing van deze conflict-situatie moet gevonden worden in een confrontatie van de regelen welke in de faillissementswet neergelegd zijn, met de principes en rechtsbepalingen die het burgerlijk recht en procesrecht beheersen. Zodoende zal een klaarder inzicht bekomen worden in de gestelde problematiek en zal kunnen aangegeven worden hoe bepaalde schuldeisers, niettegenstaande de boedel met zijn aanspraken op de totaliteit van het patrimonium, ten eigen profijte, hun vonnis ten uitvoer kunnen leggen.

Eerst wordt nagegaan welke de uitvoeringsmogelijkheden zijn waarover respectievelijk chirographaire en be-

voorrechte schuldeisers beschikken nadat hun schuldenaar in staat van faillissement werd gesteld. Nadien worden de aanspraken besproken die deze crediteurs kunnen doen gelden op de prijs van de goederen die op hun vordering gerealiseerd werden.

A. Tenuitvoerlegging van vonnissen tijdens het faillissement

De al dan niet toelaatbaarheid van beslaglegging en van verdere tenuitvoerlegging worden in het bijzonder door artikelen 453, 454 en 564 faillissementswet en artikel 89 van de wet op de gedwongen onteigening geregeld. Zij gaan uit van het onderscheid dat chirographaire en bevoorrechte schuldeisers kenmerkt.

1. Chirographaire schuldeisers

Artikel 453 stelt principieel dat het vonnis van faillietverklaring elk beslag dat gelegd is ten verzoeken van gewone schuldeisers doet ophouden.

Elke beslaglegging wordt door deze bepaling opgeheven en verboden: en het artikel omvat de twee hypothesen: het bestaande beslag houdt op elk juridisch effect te hebben en het is onmogelijk nog beslag te leggen. De term « schorsing van de individuele tenuitvoerlegging » die vaak aangewend wordt om de gevolgen van deze wetsbepaling aan te duiden is dan ook onjuist en geeft niet de ware draagwijdte aan van deze regel: het bestaande beslag vervalt, de « mainmise » valt weg, en elke tenuitvoerlegging tijdens het faillissement wordt eenvoudig onmogelijk.

Dit verval en verbod van tenuitvoerlegging is ingegeven door de grondregel van de gelijkberechtiging. Tussen de schuldeisers in de boedel kan geen onderscheid gemaakt worden en er mag niet toegelaten worden dat een hunner te zijn profijte de verkoop van de goederen van de gefailleerde doordrijft, dan wanneer de prijs moet dienen ter voldoening van allen.

Gevol van dit verval is dat een derde-beslagene, ook na de geldigverklaring van het beslag onder derden, de in zijn handen berustende fondsen aan de curator moet overmaken en niet aan de beslaglegger (*Frédéricq*, deel VII, blz. 283); het uitvoerend beslag bestaat niet meer, wat met zich meebrengt dat een revindicatie, ingeleid tegen

een schuldeiser die beslag gelegd heeft op de goederen van zijn schuldenaar, welke nadien in faillissement wordt gesteld, tot een einde komt (*Luik*, 4 maart 1932, *Pas* 1932, II, 167). Bij onroerend beslag wordt de in artikel 58 der wet op de gedwongen onteigening voorziene subrogatie onmogelijk. De regel is dus zeer algemeen en volstrekt: het belang van de massa primeert.

Dit beginsel wordt trouwens klaar geïllustreerd door de uitzondering op de regel, in hetzelfde artikel voorzien in zijn tweede en derde lid, welke zeggen dat de tenuitvoerlegging die gekomen is tot het stadium waarin de verkoop der inbeslaggenomen goederen, zo roerende als onroerende, vastgesteld is en door aanplakking op de wettelijke voorziene wijze bekendgemaakt is, verder gaat tenzij de rechtbank, op verzoek van de curator, toelaat dat de verkoop tot op een latere datum wordt verdaagd, indien het belang van de boedel zulks vordert. Maar deze verkoop, doorgedreven op verzoek van gewone schuldeisers, gaat alsdan door voor rekening van de boedel, m.a.w. de opbrengst van de verkoop krijgt een andere bestemming. Inderdaad, de tenuitvoerlegging van een vonnis is een individuele rechtsuitoefening ten eigen voordeel. Hoewel een beslaglegging aan de uitvoerende partij geen voorkeurrecht of een zakelijk recht verleent (*De Page*, deel VI, nr 746) maar slechts aanleiding geeft tot het deelnemen aan, het partij zijn in de evenredige verdeling, dan moet nochtans de nadruk gelegd worden op het feit dat zulke verdeling alleen plaats heeft tussen de uitvoerende schuldeiser en de verzetdoende partijen. Al wie niet tijdig, d.i. vóór de verdeling van de prijs, zijn aanspraken op regelmatige wijze doet gelden, zal niets ontvangen van de verkoopprijs.

De prijs, eindfase van het gemeenschappelijk pand der schuldeisers, komt alleen ten goede aan de meest diligente schuldeisers en dit zonder enige publiciteit. (*De Page*, deel VI, nr 750 in fine). De verkoop van het pand is de bekroning van de wedloop tussen de schuldeisers en de trofee, de prijs, komt toe aan de snelste (*De Page*, deel VI, nr 750, nr 166). Laattijdige aanspraak blijft in roerende en onroerende uitvoering zonder gevolg. (Cfr. *Marccotty*, *Expropriation forcée*, deel II, blz. 605; *R.P.D.B.* V° *Hypothèques et Privilèges immobiliers* nr 3576 en artikel 660 Wb. B.R.). Zulke toestand is natuurlijk strijdig met het principe der gelijkberechtiging in een faillissement en daarom wordt deze situatie door artikel 453, 2e alinea, in het voordeel van de boedel recht getrokken. De gedwongen verkoop, ten verzoeken van gewone schuldeisers, verliest zijn individueel karakter, in hoofde van beslaglegger en verzetdoende eisers en maakt de massa der schuldeisers, in de persoon van hun mandataris, de curator, tot partij bij de verdeling van de prijs. Artikel 453, 2e lid, zet de individuele delegatie van de prijs om in een delegatie aan de massa.

2. Preferente schuldeisers

De positie van de bevoorrechte en hypothecaire schuldeisers is hiervan essentieel onderscheiden. De reden hiervan is dat voor hen de gelijkberechtiging niet speelt: de boedel is hun, in beginsel, vreemd. (*Fredericq*, deel VII, blz. 638). Zij rekenen niet op een dividend in de evenredige verdeling, formule die gebruikt wordt om een bepaling van de massa te geven, (*Cloquet*, *Les Nouvelles Faillites et Concordats*, n° 1397) maar laten bijzondere aanspraken gelden op de goederen die bezwaard zijn met het voorrecht of de hypotheek, en die de betaling van hun vordering waarborgen.

Daarom kan ook de curator, hoeder van de gemeenschappelijke en gelijke rechten van de boedel, niet optreden in hun belang. Slechts indien de realisatie van het voorwerp, dat hun speciale waarborg is, onvoldoende

opbrengt om hun eis aan te zuiveren, komen zij voor het saldo in samenloop met de andere gewone schuldeisers, en op voorwaarde dat zij een aangifte van schuldvordering ingediend hebben.

Principieel staan de preferente schuldeisers aldus in een totaal andere positie dan de chirographaire. Zelfs bij een regelmatige aangifte, met vermelding van hun voorrecht of hypotheek, waarmee de curator rekening moet houden bij de verdeling, behouden zij de kwaliteit van schuldeisers buiten de massa met eigen rechten op uitvoering, neergelegd in artikels 453, 454 en 564 faillissementswet.

Deze mogelijkheid om uit te voeren moet gezien worden in betrekking met de band tussen de bevoorrechte schuldvordering en het voorwerp waarop ze slaat. Alleen t.o.v. dit goed, roerend of onroerend, is de mogelijkheid gegeven om een vonnis ten uitvoer te leggen.

Dit brengt een moeilijkheid met zich mede in verband met de algemene voorrechten op roerende goederen. Een deel van de rechtsleer betoogt dat het verbod en verval van uitvoering dat de chirographaire schuldeiser treft, ook toepasselijk is op de algemene voorrechten op roerende goederen. Men wijst er op dat, als een tenuitvoerlegging op goederen welke vrij door de schuldeiser gekozen worden mogelijk zou zijn, het beheer van de curator hier ten eerste zou onder lijden; dat deze schuldeisers trouwens geen aanspraak kunnen maken op een pand dat in het bijzonder hun rechten moet vrijwaren; dat zij eerder t.o.v. de gewone schuldeisers een betalingsprioriteit hebben: de rechten van deze twee categorie/n crediteurs worden essentieel op dezelfde goederen uitgeoefend. (*Zie Fredericq*, deel VII, blz. 279).

Al wordt aanvaard dat een algemeen bevoorrechte aangifte van zijn schuldvordering moet doen, zodat de curator met zijn eis rekening dient te houden, toch kan gezegde thesis niet aanvaard worden omdat zij principieel neerkomt op een gelijkenschakeling van gewone en algemeen bevoorrechte schuldeisers. Zulke gelijkstelling is te veroordelen omdat zij een grondregel van het faillissementsrecht miskent: de realisatie van het actief ten voordele van de gelijkberechtigten. De bevoorrechte, en het is zonder belang te weten op welke goederen zijn voorrecht slaat, blijft buiten de massa, blijft buiten het eigen terrein van de curator met zijn taak van evenredige verdeling. (*Fredericq*, deel VII, blz. 369). Het recht van de bevoorrechte gaat niet onder in de anonimiteit van de massa maar blijft een eigen individueel bestaan leiden dat gegrond is op de essentie van het voorrecht: de wettelijke voorkeur die uit de natuur van de schuldvordering volgt (*De Page*, deel VII, nr. 5). Buiten de massa bestaande, moet dit recht zich kunnen realiseren en de beperktheid of uitgestrektheid van het bezwaarde goed kan hieraan geen afbreuk doen.

Naast dit principieel bezwaar, moet nog aangestipt worden dat de argumenten van de gelijkenschakeling geen steek houden, in strijd zijn met de tekst van de faillissementswet en dat hun toepassing schadelijke gevolgen heeft t.o.v. de algemeen bevoorrechten. Het feit dat de realisatie der goederen door een algemeen bevoorrechte moeilijkheden aan een goed beheer berokkent is niet doorslaggevend: de verkoop van de met een bijzonder voorrecht bezwaarde goederen kan evenzeer last veroorzaken. Het vermijden van een zekere storing is trouwens het doel dat voor alle verkopen van roerende goederen nagestreefd wordt door artikel 454.

Anderzijds is het verbod van uitvoering van een algemeen bevoorrechte in strijd met de geest van artikel 547. Dit artikel laat de rechter-commissaris toe, in voorkomend geval, de curator te machtigen om met de eerst ingekomen gelden tot de betaling over te gaan van de schuldeisers die beweren een voorrecht op roerende goe-

deren te hebben, en stelt aldus de curator een middel ter hand om aan het doorvoeren van de uitvoering door een bevoorrechte een einde te stellen. Maar deze wetsbepaling is slechts toepasselijk op die schuldeisers wier vordering gewaarborgd is door een algemeen roerend voorrecht want de schuldeisers met een bijzonder roerend voorrecht kunnen slechts betaald worden met de opbrengst van het goed dat met hun voorrecht bezwaard is (Fredericq, deel VII, blz. 645). Artikel 547 zou geen zin hebben als het tot doel had de curator in staat te stellen een einde te maken aan een tenuitvoerlegging die reeds onmogelijk is ingevolge artikel 453.

Nog een ander argument pleit voor de mogelijkheid tot uitvoering van de rechten van algemeen bevoorrechten. Het faillissement legt de toestand van de schuldeisers vast, door de aangifte wordt hun schuldvordering gekristalliseerd, zij verandert niet meer. Dit is echter alleen voor de chirographairen waar. De rechten der bevoorrechten kunnen gewijzigd worden: de hypotheekhouder moet tijdig zorgen voor de vernieuwing van zijn hypotheek of deze vervalt. Hij moet dus over zijn bijzonder recht waken. Dit is ook waar voor de algemeen bevoorrechte. Hij heeft zoals gezegd krachtens artikel 19 in fine van de hypotheekwet een voorkeurrecht op het saldo van de verkoopprijs van onroerende goederen, na betaling van hypotheeken en voorrechten. Dit wil zeggen dat hij door alle regelmatig ingeschreven hypotheeken zal geprimeerd worden. Welnu, indien het niet de bedoeling van de faillissementswetgeving is om de rechten van de bevoorrechten te krenken, dan moet toch vastgesteld worden dat de bevoorrechte dit voorkeurrecht op het saldo zal zien verdwijnen, wanneer de curator de hypotheek van de massa inschrijft. Deze wettelijke hypotheek heeft namelijk alle kenmerken van de gewone hypotheek en dus ook het preferentierecht. De wettelijke hypotheek moet dus eerst ten voordele van de massa uitbetaald worden, vooraleer de algemeen bevoorrechte zijn recht op het saldo kan uitoefenen. Aan deze vermindering van zijn waarborg kan de algemeen bevoorrechte slechts ontsnappen indien hij, vóór de inschrijving der hypotheek het goed, krachtens artikel 27 van de wet op de gedwongen onteigening, door beslag en bevel onbeschikbaar gemaakt heeft en de hypotheek, hoewel geldig tussen curator en gefailleerde, niet tegenstelbaar is aan de beslagleggende bevoorrechte schuldeiser (cfr. Cass. 20 oktober 1955 Pas 1956, 1, 1952). De algemeen bevoorrechte moet dus het recht behouden om zijn vonnis onroerend ten uitvoer te leggen omdat anders de faillissementswet zijn waarborg op gevoelige wijze zou beknotten.

De rechtsleer is van mening dat de inschrijving van de wettelijke hypotheek van de massa, die de curator krachtens artikel 487 faillissementswet moet nemen, slechts weinig nut heeft. Dit was mogelijk zo in het verleden maar thans is zulke opvatting onverdedigbaar. Inderdaad, onder voorbehoud van wat hiervoor gezegd is: kon vroeger, ingevolge artikel 447 faillissementswet geen hypotheek meer ingeschreven worden na de faillietverklaring, zodat het weinig nut had de rechten der chirographairen door een hypothecaire inschrijving te dekken tegen de niet-toegelaten inschrijving van een hypotheek na faillissement. Thans echter is, door het K.B. van 23 mei 1967 het verbod van hypothecaire inschrijving, vervat in artikel 447, opgeheven ten gunste van de wettelijke hypotheek van de Schatkist. Om de gevolgen van een arrest van het Hof van Brussel dd. 30 juni 1958 (Rev. Enreg. 1959, n° 20051) te ontzenuwen (cfr. A. Discart, Beletsen van de inschrijving van de wettelijke hypotheek van de Schatkist in Algemeen Fiscaal Tijdschrift 1954-55, blz. 211) en in het welbegrepen belang van de handelaars wordt de inschrijving van de hypotheek van de fiscus toegestaan na de faillietverklaring.

Maar een nevengevolg hiervan is dat deze hypotheek de hypotheekrechten van de chirographaire schuldeisers, voortvloeiend uit de hypotheek van de massa, zal primeeren wanneer de hypotheek van de fiscus ingeschreven wordt vóór de hypotheek van de massa: beide hypotheeken zijn nl. alleen geldig tegenover derden vanaf de dag van hun inschrijving op het hypotheekkantoor. Gezien de curator verantwoordelijk is voor de nadelige gevolgen van het niet- of laattijdig inschrijven der hypotheek, kan niet ontkend worden dat de wettelijke hypotheek van de massa thans veel nut heeft voor de bescherming der rechten van de boedel.

Omdat de algemeen bevoorrechte schuldeisers, evenals zij die een bijzonder voorrecht of een hypotheek hebben, buiten de massa blijven, omdat de curator niet de voldoening van hun schuldvorderingen als taak heeft, omdat het faillissement hun rechten niet mag beknotten, moeten zij zelf hun belangen kunnen behartigen, met inachtneming van de rechtmatige aanspraken die een curator kan vooropstellen voor de realisatie van het patrimonium van de gefailleerde.

De mogelijkheid tot uitvoering en de modaliteiten zijn neergelegd in artikelen 453, 454 en 564 faillissementswet. Uit het eerste geciteerde artikel, met het verval en verbod van individuele uitvoering van gewone schuldeisers, volgt a contrario dat elk beslag op de roerende en onroerende goederen ten verzoeken van bevoorrechte schuldeisers niet ophoudt en niet verboden wordt. De hypothecaire schuldeiser, evenals de schuldeisers met een bijzonder of algemeen roerend voorrecht kunnen de uitvoering van de bekomen vonnissen voortzetten of inleiden. Zij kennen hierbij slechts één beperking welke voortvloeit uit de band tussen voorrecht en voorwerp: het preferente recht is bij hypotheek en bepaald voorrecht beperkt tot het onroerend goed waarop de hypotheek ingeschreven werd en tot het bijzonder goed dat met dat privilege bezwaard is: op de andere, roerende of onroerende goederen van de schuldenaar kunnen zij geen bijzondere aanspraken laten gelden en bijgevolg ook geen uitvoering doordrijven. Hun positie in verband met deze goederen is dezelfde als die der chirographairen.

De schuldeisers wier vordering gedekt is door een algemeen roerend voorrecht ondergaan deze beperking niet, want op het ganse patrimonium heeft hun voorkeurrecht vat. Zij kunnen alle roerende goederen door uitvoerend beslag of door derden-beslag realiseren. Zij hebben ook de mogelijkheid om onroerend beslag te leggen, krachtens artikel 19 in fine van de hypotheekwet: « Wanneer niet de gehele waarde van de onroerende goederen is opgebruikt voor de bevoorrechte of hypothecaire schuldvorderingen, wordt het nog verschuldigde gedeelte van de prijs aangewend tot voldoening van de in dit artikel vermelde schuldvorderingen ».

Analoog met de bepalingen op het concordaat dat krachtens artikel 29, 3e lid, 2° geen uitwerking heeft op de schuldvorderingen gewaarborgd door voorrecht, hypotheek of pandgeving, en waar een schuldeiser met een algemeen roerend voorrecht de onroerende beslaglegging kan doorvoeren (Ber. Luik, 3 januari 1957, J.T. 1957, blz. 187), is deze uitvoering toegelaten bij een faillissement: het voorkeurrecht van artikel 19 in fine onttrekt het saldo van de prijs, na betaling van de onroerende voorrechten en hypotheeken, aan de bestemming-voor-de-massa en wijst het speciaal toe aan de algemeen bevoorrechten: als voorwerp van hun voorrecht, kunnen de algemeen bevoorrechten hierop uitvoeren.

De uitvoering van vonnissen door preferente schuldeisers blijft dus vrij, maar ondergaat toch de weerslag van het faillissement. Om de curator toe te laten een eerste inzicht te krijgen in het faillissement, om hem de tijd te gunnen de bevoor-

rechten met de eerst binnengekomen fondsen te betalen (artikel 547), om de wettelijkheid na te gaan van de vordering die tenuitvoergelegd wordt, en het bestaan en het voorrecht dat ingeroepen wordt (Fredericq, deel VII, blz. 644) bepaalt artikel 454 dat iedere tenuitvoerlegging om betaling te bekomen van bevoorrechte schuldvorderingen op de roerende goederen, geschorst wordt tot aan het afsluiten van het proces-verbaal van verificatie van de schuldvorderingen. Hier staat men bijgevolg voor een werkelijke schorsing van de individuele uitvoering. De beslaglegging blijft geldig en de verkoop zal kunnen doorgedreven worden na het P.V. van verificatie; tegen deze verkoop kan de curator zich niet verzetten tenzij hij de bevoorrechte schuldvordering betaalt. Anderzijds is de bevoorrechte schuldeiser natuurlijk niet verplicht zijn rechten ten uitvoer te leggen. Als hij een aangifte gedaan heeft, kan hij de realisatie door de curator afwachten en zal hij evengoed zijn rechten uitgeoefend zien op het voorwerp van zijn voorrecht.

Wat de onroerende uitvoering betreft, principieel mogelijk voor de hypothecaire schuldeisers, de schuldeisers met een onroerend voorrecht of met een algemeen voorrecht op de roerende goederen, voert artikel 564 een aantal schikkingen in die het uitvoeringsrecht in zekere mate beperken. Eerst en vooral is de gedwongen uitvoering niet meer mogelijk indien zij geen aanvang heeft genomen vóór de afwijzing of de vernietiging van het concordaat. Deze schikking steunt op het feit dat, na de verwerping of vernietiging van het concordaat, de curator zo haast mogelijk tot de realisatie van het ganse patrimonium moet overgaan en niet mag opgehouden worden door de omslachtige procedure van het onroerend beslag. De regel is dan ook niet toepasselijk wanneer de vervolgingen al begonnen zijn, d.i. van het ogenblik af dat het bevel voorafgaandelijk onroerend beslag overgeschreven is (Marcotty, deel III, blz. 37). Anderzijds bepaalt artikel 564 dat de curators de begonnen vervolgingen altijd kunnen tegenhouden door in dezelfde vormen (d.i. de voorschriften van de wet van 12 juni 1816), met verlof van de rechtbank van koophandel, de gefailleerde opgeroepen, tot de verkoop van de inbeslaggenomen onroerende goederen over te gaan.

Deze regel, hoewel hij formeel klinkt, heeft echter een beperkte draagwijdte. Inderdaad wordt de mogelijkheid om « altijd » de vervolgingen stop te zetten, nader afgelijnd door de latere wet van 15 augustus 1854 op de gedwongen onteigening die in haar artikel 89 bepaalt dat, als er vóór de overschrijving van het beslag, een vonnis bestaat dat de verkoop der onroerende goederen beveelt, genomen o.a. ingevolge artikel 564 van de faillissementswet, de beslagene de beslaglegger in kortgeding voor de voorzitter kan dagen, om de onroerende beslaglegging te doen verdagen, gedurende de termijn die door de magistratuur zal bepaald worden maar de twee maanden niet mag overschrijden. Enkel, wanneer de curator een vonnis bekomen heeft van de rechtbank om hem tot onroerende verkoop toe te laten, kan hij zich verzetten tegen de verdere tenuitvoerlegging van een onroerend beslag (Cloquet, Les Nouvelles, Faillite et Concordats, n° 1151, Fredericq, deel VII, blz. 647 en Marcotty, deel I, blz. 39). Binnen de door de Voorzitter toegestane termijn doet hij, minstens acht dagen vóór de verkoop, kennis geven aan de gefailleerde en de vervolgende schuldeisers van plaats, datum en uur. Eenzelfde kennisgeving wordt gedaan aan de ingeschreven schuldeisers aan hun in de borderel van de inschrijving gekozen woonplaats.

Uit het voorgaande blijkt dat de chirographairen, hun individualiteit verliezend in de boedel, beroofd worden van het recht om hun vonnissen ten uitvoer te leggen op de goederen van hun in failliet verklaarde schuldeenaar, terwijl anderzijds de bevoorrechten, die niet door

de massa zijn opgeslorpt, hun individuele rechten, mits bepaalde modaliteiten, verder kunnen behartigen. Een zelfde conclusie zal volgen bij het onderzoek van de bestemming die dient gegeven te worden aan de opbrengst van de individuele realisaties door bevoorrechten doorgedreven.

B. Bestemming van de prijs.

De tenuitvoerlegging is, hetzij vóór hetzij na het uitspreken van het faillissement doorgedreven, maar de prijs is nog niet verdeeld. Het komt er alsdan op aan de personen aan te duiden aan wie de prijs moet toegewezen worden. Om hierop een afdoend antwoord te geven moeten opnieuw de hypothesen nagegaan worden waarin de uitvoering mogelijk is en moeten de regelen van de faillissementswet onderzocht worden in het licht van de beschikkingen van het burgerlijk procesrecht inzake verdeling van de prijs (artikelen 656 en volgende W.B.B.R.), de rangregeling na onroerende verkoop (artikelen 102 en volgende van de wet van 15 augustus 1854 op de gedwongen onteigening) en de hypotheek.

1. De uitvoering op roerende goederen kan door chirographairen doorgevoerd zijn vóór het uitspreken van het faillissement of daarna ingevolge toepassing van artikel 453, 2° lid faillissementswet.

Als in het eerste geval de prijs nog niet verdeeld is, zal hij aan de massa ten goede komen, omdat zoals hoger gezegd, de uitvoering van een vonnis geen overdracht te weegbrengt. De verkoop is niet door een gewone mandataris verricht voor rekening van de uitvoerende partij, maar door een ministerieel ambtenaar, de gerechtsdeurwaarder die niet handelt in het exclusief belang van zijn verzoeker. De prijs blijft het gemeenschappelijk pand van de schuldeisers uitmaken en deze moeten zich krachtens artikelen 656 en 657 met de beslagene verstaan over de verdeling.

Door het faillissement echter wordt de beslagene vervangen door de curator die tevens de massa der schuldeisers vertegenwoordigt en in die hoedanigheid een algemene oppositie doet ten voordele van alle chirographairen. Voor de effectieve verdeling is er bijgevolg de algemene aanspraak van de boedel die geëerbiedigd moet worden. Op deze regel bestaat één uitzondering die voortvloeit uit artikel 622 W.B.B.R., krachtens hetwelk, als de waarde der inbeslag genomen goederen hoger is dan het gecumuleerde bedrag van de oorzaken van het beslag en de opposities, er slechts zal overgegaan worden tot de verkoop der goederen die voldoende zijn om de nodige som ter betaling der vorderingen en kosten op te brengen. In dit geval immers wordt aanvaard dat er een werkelijke devolutie is ten voordele van deze schuldeisers (Garsonnet : Traité de procédure civile, deel V, nr. 1929).

Als in het tweede geval, de gedwongen verkoop van de inbeslaggenomen roerende goederen doorgaat, indien vóór het faillissementsvonnis deze verkoopdatum reeds was vastgesteld en door aanplakking bekendgemaakt, komt, krachtens artikel 453, 2e lid de opbrengst ten goede aan de boedel. Deze uitdrukkelijke bepaling heeft alle moeilijkheden ter zake op.

2. De bevoorrechten ondervinden, behoudens de tijdelijke schorsing vanaf het vonnis van faillietverklaring tot aan het proces-verbaal van verificatie der schuldvorderingen (artikel 454 faillissementswet) geen hinder van het faillissement en kunnen dus hun vonnissen ten uitvoer leggen. Zij maken ook terecht aanspraak op de prijs hiervan omdat zij, buiten het faillissement blijven, hun rechten te gelde hebben gemaakt op goederen die hun, in het bijzonder, als waarborg toegewezen zijn.

3. De onroerende uitvoering stelt de practicus voor een toestand die veel complexer is, omwille van de bijzon-

dere rechtspleging van de rangregeling die de slotfase van de gedwongen onteigening uitmaakt.

De theoriën die ontwikkeld zijn om de natuur van de rangregeling te verklaren, zijn uiteenlopend. Een eerste stelsel leert dat de rangregeling moet toegepast worden bij de verdeling van een prijs tussen preferente schuldeisers, terwijl de evenredige verdeling gevolgd wordt bij een verdeling tussen chirographaire schuldeisers; de twee manieren van toebedeling cumuleren zich wanneer schuldeisers die tot deze twee categorieën behoren, de prijs opeisen. Maar de vorm van uitvoering, roerende of onroerende, speelt geen rol. (Beltjens, Code Civil, loi du 16 décembre 1851, art. 8, 2°). Een andere theorie kent daarentegen een determinerende rol toe aan de vorm der uitvoering; op onroerende uitvoering volgt een rangregeling en een roerende uitvoering wordt besloten met een evenredige verdeling.

Volgens een derde heeft de rangregeling tot doel de prijs van onroerende goederen te verdelen tussen de schuldeisers die een hypotheek of een voorrecht op deze goederen hebben. De procedure ontleent haar naam aan de regel die haar als grondslag dient: de rangorde der inschrijvingen. Tegenover de rangregeling staat de evenredige verdeling die tot doel heeft de verdeling tussen chirographairen van de opbrengst van de roerende goederen en van de onroerende goederen die niet met hypotheek of voorrecht bezwaard zijn (R.P. D.B. V° Hypothèques et Privilèges immobiliers, n° 3138, Marcotty, deel II, blz. 590.) Hieruit volgt dat de rangregeling zich uitsluitend voordoet bij de realisatie van onroerende goederen waarop preferente schuldeisers rechten doen gelden terwijl, in alle andere gevallen, tot een evenredige verdeling moet overgegaan worden en zonder onderscheid te maken tussen roerende of onroerende tenuitvoerlegging, en zonder na te gaan of er al dan niet bevoorrechte schuldeisers zijn (De Page, deel VI, nr. 750).

Als men deze theorieën (en vooral één en drie) toetst aan de teksten van artikels 102 tot 109 van de wet van 15 augustus 1854 die deze materie beheersen, komt men tot de vaststelling dat er tussen theorie en praktijk een hiatus bestaat.

De rangregeling heeft, volgens gezegde artikelen, een dubbel doel:

a) de overeenkomst tussen beslagene en schuldeisers over de bestemming van de prijs. Artikel 102 bepaalt dat zij, binnen de veertien dagen die volgen op het verstrijken van de termijn voorzien bij artikel 53 § 3 indien de toewijzing niet betwist wordt, en binnen de veertien dagen na de betekening van het vonnis of arrest dat uitspraak doet over de vraag tot nietigverklaring, het eens moeten worden over de bestemming van de prijs.

Gezien een chirographaire schuldeiser evenzeer als een hypothecaire of onroerend bevoorrechte het recht bezit om zijn vordering ten uitvoer te leggen door middel van een onroerend beslag, is hij dus als beslag leggend schuldeiser partij bij de beslissing die terzake bestemming van de gelden moet getroffen worden;

b) de zuivering van het onroerend goed. De koper dient het goed vrij en onbelast te ontvangen. Dit doel kan alleen bereikt worden door de schrapping van de individuele inschrijvingen der hypotheekhouders, de schrapping van de ambtshalve genomen inschrijving van het voorrecht van de verkoper, de schrapping van het beslag en schrapping van elk bevel voorafgaand onroerend beslag dat overgeschreven is bij de hypotheekbewaarder. Deze schrappingen onderstellen de actieve medewerking (of passief in toepassing van artikel 102 ter) van de ingeschreven schuldeisers, en ook van de chiro-

graphairen, die hun rechten hetzij door beslag, hetzij door bevel doen gelden. Men dient dan ook noodzakelijk te besluiten dat de chirographaire belangen niet vreemd blijven aan de rangregeling en dat deze niet uitsluitend aan preferenten voorbehouden is.

Hoe komt een rangregeling tot stand in een faillissement?

Hoe komt de overeenkomst omtrent de bestemming der gelden tot stand en wie zijn noodzakelijk partij bij de rangregeling?

De onroerende gedwongen verkoop kan doorgedreven zijn op verzoek van chirographairen wanneer de verkoopdatum reeds voor het faillissement was bekendgemaakt of kan plaatshebben op vervolging van bevoorrechten. Het is ook mogelijk dat de verkoop doorging vóór de faillietverklaring maar dat de prijs nog niet verdeeld is.

Deze verdeling zal beheerst worden door de wet van de samenloop: de prijs is bestemd voor hen die in hun respectieve hoedanigheid hierop aanspraak maken. Dit zijn de vervolgende schuldeiser, de ingeschreven hypothecaire schuldeisers en de schuldeisers die een onroerend voorrecht hebben op de goederen, m.a.w. de schuldeisers die op het onroerend goed een zakelijk recht bezitten, maar het zijn ook de schuldeisers die geen zakelijk recht hebben zoals de schuldeisers met een algemeen voorrecht op de roerende goederen en zelfs de chirographaire schuldeisers, op voorwaarde dat zij hun recht in werking gesteld hebben door de tenuitvoerlegging op het onroerend goed, of dat zij bij de verdeling van de prijs tussenkomen door het betwisten van een preferente vordering, zodat hun rechten gesteld worden tegenover die van anderen (cfr. Advies Procureur-Generaal Hayoit de Termicourt vóór Cass. 20.10.1955, Pas. 1956, I, 145). Hieruit volgt dat de verdeling moet geschieden tussen de hypothecairen, de schuldeisers met een onroerend voorrecht en allen aan wie het onroerend beslag gemeen is, de beslaglegger en alle schuldeisers, welke ook de aard van hun recht is, die een voorafgaand onroerend bevel lieten overschrijven. Ook de curator is partij, in zijn hoedanigheid van vertegenwoordiger en mandataris van de gefailleerde die de verkoper is. Maar de curator is tevens de vertegenwoordiger van de chirographairen en moet als dusdanig aanspraken doen gelden op de prijs van de verkoop. Inderdaad, de samenloop van alle schuldeisers in de massa, door de curator vertegenwoordigd, met de andere schuldeisers die hun rechten putten uit hetzij hun zakelijk recht, hetzij hun eigen tenuitvoerlegging, wordt teweeggebracht door de faillissementsuitspraak: van dat ogenblik zijn alle belangen van alle chirographaire schuldeisers tot leven gewekt, komen zij met elkaar in botsing en moeten de wet van de gelijkberechtigting ondergaan (cfr. Advies Hayoit de Termicourt vóór Cass. 27.3.1952, Pas. 1952, I, 475).

Bij toepassing van deze regels kan men dus stellen dat de overeenkomst omtrent de bestemming van de prijs van een onroerend goed die bij rangregeling in een faillissement op volgende wijze tot stand komt:

— eerst worden de ingeschreven hypotheeken en de geldige onroerende voorrechten uitbetaald aan de houders van deze rechten. Zij hadden een zakelijk recht op het verkochte goed dat op de prijs overgegaan is;

— daarna moeten de algemeen roerende voorrechten, die een voorkeurrecht hebben op het saldo van de prijs van de onroerende goederen, uitbetaald worden, op voorwaarde dat zij hun rechten op dit onroerend goed in werking gesteld hebben, hetzij door onroerend beslag, hetzij door een voorafgaand bevel. Deze schuldeisers blijven buiten de massa en als partij in de rangregeling, hebben zij een preferent recht dat niet door de curator behartigd wordt. « Attendu que, si le syndic de la faillite,

représentant la masse des créanciers, a mission en vertu de ces textes, de recouvrer les créances du failli, il ne lui appartient pas de poursuivre le recouvrement du prix provenant de la vente forcée des biens sur lesquels les créanciers privilégiés et hypothécaires possèdent un droit de préférence »; (Cass. fr. 23.2.1949, Rev. faillites, 1948-49, 277);

— het saldo dient overgemaakt aan de curator, ongeacht een chirographaire schuldeiser vroeger beslag legde of partij is in een rangregeling ingevolge een voorafgaand bevel. Zijn rechten zijn door het faillissement in samenloop met die van de andere chirographairen gekomen en moeten de wet der massa ondergaan.

Besluit :

Het faillissement is de massa-regeling van het actief van de gefailleerde ten voordele van de gelijkberechtigde chirographaire schuldeisers. Daartegenover staan de preferente rechten van hypothecairen en bevoorrechten die, in principe, uit dit stelsel uitgesloten zijn maar die toch een bepaalde weerslag ondergaan van de faillissements-regeling zodat zij, slechts mits actief en diligent optreden, hun recht op tenuitvoerlegging en individuele aanspraak op de prijs behouden.

A. DISCART,
Doctor in de Rechten.

Het verhaal van de verzekeraar van arbeidsongevallen tegen de verzekeraar van de aquiliaanse aansprakelijkheid van de patroon.

Inleiding

De wet van 11 juni 1964, die het artikel 19 van de wet op de arbeidsongevallen heeft gewijzigd, heeft nieuwe belangstelling gewekt voor het probleem van het verhaal van de verzekeraar « wet » tegen de verzekeraar van de burgerlijke verantwoordelijkheid van de patroon wanneer de aansprakelijkheid van deze laatste, op grond van het gemeen recht, kan worden ingeroepen.

De recente rechtsleer vertoont op dat gebied aarzelingen en bevat tegenstrijdige stellingen die ons hebben aanzet tot dit probleem nader te onderzoeken. ⁽¹⁾

Zoals men weet heeft de wet van 11 juni 1964 de immuniteit van de patroon en van zijn aangestelden t.o.v. aanspraken van slachtoffers van arbeidsongevallen, gesteund op het gemeen recht, opgeheven voor wat betreft de ongevallen gebeurd op de arbeidsweg ⁽²⁾.

Met een rees het probleem van het verhaal van de verzekeraar-wet tegen de verzekeraar van de burgerlijke aansprakelijkheid van de patroon weer op omdat de voorafgaande vraag naar het bestaan van de aansprakelijkheid volgens het gemeen recht van de patroon een definitief, en tegen de heersende rechtspraak in, bevestigend antwoord had gekregen. De draagwijdte van de wet werd weliswaar door een zekere rechtsleer in twijfel getrokken, n.l. wanneer de patroon zelf een vervoerdienst voor zijn werknemers op de arbeidsweg heeft ingericht ⁽³⁾. Maar het Hof van Cassatie heeft wel erkend dat de wet van 11 juni 1964 ook in die bepaalde hypothese van toepassing kan zijn ⁽⁴⁾.

1. De concrete gegevens.

De feitelijke situaties die een verhaal van de verzekeraar-wet tegen de verzekeraar van de burgerlijke aansprakelijkheid zouden kunnen denkbaar maken liggen hoofdzakelijk op het gebied van de arbeidsweg. Voor de specifieke arbeidsongevallen die zich voordoen tijdens de uitvoering van de arbeidsovereenkomst, zal het probleem van het verhaal zich praktisch niet stellen vermits in die gevallen de patroon of zijn aangestelden slechts op grond van het gemeen recht kunnen aansprakelijk gesteld worden wanneer de schade opzettelijk werd veroorzaakt en er is geen verzekering die deze aansprakelijkheid dekt ⁽⁵⁾.

De ongevallen op de arbeidsweg zullen doorgaans verkeersongevallen zijn, zodat meestal de verzekeraar van de verplichte aansprakelijkheidsverzekering van motorvoertuigen aan het verhaal het hoofd zou moeten bieden.

Het is echter niet uitgesloten dat ook de verzekeraar van de aansprakelijkheid van de onderneming, de z.g. verzekering « B.A. Uitbating » aan dit verhaal zou kunnen bloot staan, b.v. wanneer een arbeider, op de arbeidsweg, getroffen wordt door een voorwerp of voertuig, ander dan een motorvoertuig, afkomstig van de onderneming of wanneer een arbeider, in dezelfde omstandigheden, letsels oploopt door toedoen van een werkmakker die, op dat ogenblik, in bevolen dienst stond ⁽⁶⁾.

2. Het verhaal op grond van de subrogatie.

A. Het mechanisme van het verhaal. De dubbele in de plaatsstelling.

Het belangrijk arrest gewezen door het Hof van Cassatie op 15 april 1940 ⁽⁷⁾ heeft de stelling bekrachtigd volgens dewelke het verhaal van de patroon en van zijn verzekeraar-wet tegen de derde aansprakelijke, dient gesteund op de wettelijke subrogatie.

Noch de patroon noch de verzekeraar-wet hebben tegen de schuldige derde een rechtstreekse vordering op basis van de aquiliaanse aansprakelijkheid of op basis van een andere rechtsgrond, zoals de verrijking zonder oorzaak, omdat de patroon of zijn verzekeraar geen eigen recht kan laten gelden maar slechts een louter belang : het belang niet de last te moeten dragen welke de wet hem oplegt ten titel van risico eigen aan de arbeidsovereenkomst ⁽⁸⁾.

Het Hof van Cassatie huldigt daarenboven de stelling dat het verhaal van de verzekeraar-wet gesteund is op een dubbele subrogatie : een eerste indeplaatsstelling op grond van artikel 19 van de wet op de arbeidsongevallen die de patroon plaatst in de rechten van het schadeloosgesteld slachtoffer en een tweede op grond van artikel 22 van de wet van 14 juni 1874 op de verzekeringen die de verzekeraar plaatst in de door de patroon aldus verkregen rechten tegen de aansprakelijke derde.

Die stelling die voor de oplossing van ons probleem van groot belang is, werd herhaaldelijk bevestigd ⁽⁹⁾. Zij werd echter door een zekere rechtsleer ernstig betwist. ⁽¹⁰⁾

De heer R. André meent dat de verzekeraar-wet rechtstreeks gesubrogeerd is in de rechten van het slachtoffer op grond van de wet op de verzekeringen.

De tussenschakel die het Hof meent te moeten ontwaren in de verhouding patroon-verzekeraar zou verantwoord zijn indien de verzekering van de arbeidsongevallen een aansprakelijkheidsverzekering was. Slechts

in dat geval komt de verzekeraar in de plaats te staan van de patroon-verzekeringssnemer die tegen de geldelijke gevolgen van zijn verantwoordelijkheid is gedekt.

Volgens André is de verzekering van de arbeidsongevallen echter een gewone ongevallenverzekering, de z.g. collectieve persoonlijke ongevallenverzekering (individuele collective).

Het zou dus een schadeverzekering zijn, wat met zich meebrengt dat de verzekeraar, voor de uitoefening van het verhaal tegen de schuldige derde automatisch in de plaats wordt gesteld van het vergoed slachtoffer. De wet op de arbeidsongevallen voorziet immers ook dat het slachtoffer een rechtstreekse vordering heeft tegen de verzekerde: het laat dus, tegen de verzekeraar, een eigen recht gelden, wat de tussenkomst van de patroon-verzekeringssnemer uitsluit.

Wij menen deze stelling niet te kunnen goedkeuren.

Vooreerst moet men wijzen op een belangrijk onderscheid tussen de risico's die door de persoonlijke ongevallenverzekering en deze die door de verzekering van arbeidsongevallen worden gedekt.

De eerste soort verzekering dekt, in principe, alle lichamelijke schade door toevallige gebeurtenissen teweeggebracht. De verzekering van arbeidsongevallen dekt alleen de gevolgen van de gebeurtenissen die aan de uitvoering van de arbeidsovereenkomst zijn gebonden, zij dekt, in feite, de risico's van het bedrijf. Daarom, en in tegenstelling met de persoonlijke ongevallenverzekering, dekt zij niet de gevolgen van de overmacht: « le cas de force majeure n'est pas compris dans le risque professionnel » zo werd uitdrukkelijk verklaard tijdens de voorbereidende werken van de wet (11).

Die beschouwing heeft natuurlijk, op zich zelf, niet voor gevolg dat de verzekering van arbeidsongevallen geen persoonlijke verzekering, geen schadeverzekering zou zijn. Deze kan immers beperkt worden tot wel bepaalde risico's. In casu, echter, heeft deze beperking wel het uitzonderlijk effect dit risico uit te sluiten waartegen men zich, bij uitstek, door een schadeverzekering wil beschermen: n.l. de overmacht. De arbeidsongevallenverzekering zou dan een schadeverzekering zijn die een wezenlijk deel van de ongevallen risico's niet zou beogen. Dit doet reeds twijfelen aan het karakter van een eigenlijke schadeverzekering.

Er is echter meer.

Indien de verzekering van arbeidsongevallen een schadeverzekering is, kan men de tussenkomst van de patroon als verzekeringssnemer slechts verklaren door te stellen dat de patroon, wanneer hij een polis « arbeidsongevallen » onderschrijft, niet zich zelf verzekert, maar zijn aangestelden en dat hij dat doet op grond van een beding ten voordele van derden, de z.g. « verzekering voor rekening van derden » (assurance pour compte d'autrui).

Nu is het naar onze mening toch duidelijk dat de patroon, in de eerste plaats, de bedoeling heeft zich zelf te dekken voor de gevolgen van de wettelijke verplichtingen die hij t.o.v. werknemers heeft i.v.m. arbeidsongevallen. Deze wettelijke verplichtingen vormen, uiteraard, zijn aansprakelijkheid, zij het dan een objectieve aansprakelijkheid, voor de gevolgen van de risico's van zijn onderneming.

De aansprakelijkheid is, volgens Van Dale « de vervolgbaarheid wegens veroorzaakte schade ». Het is dan ook terecht dat, in de doctrine, de vervolgbaarheid wegens schade door arbeidsongevallen, onder de theorie van de aansprakelijkheid wordt behandeld (12).

Op verzekeringstechnisch vlak kan nog worden vermeld dat vele polissen de dekking voor arbeidsongevallen omschrijven als een waarborg verleend aan de verzekeringssnemer tegen de risico's van zijn wettelijke verplichtingen.

Wij menen dan ook te mogen besluiten dat de verzekering van arbeidsongevallen een aansprakelijkheidsverzekering is (13). Dat het slachtoffer tegen de verzekeraar een rechtstreekse vordering heeft kan daaraan geen afbreuk doen. Dezelfde rechtstreekse vordering heeft de wet van 1 juli 1956 ook toegekend aan de slachtoffers van auto-ongevallen. Men heeft echter nooit beweerd dat de verplichte verzekering i.v.m. het gebruik van motorvoertuigen geen aansprakelijkheidsverzekering zou zijn. Wij aanzien, integendeel, het feit dat de wetgever uitdrukkelijk deze rechtstreekse vordering aan het slachtoffer van een arbeidsongeval heeft toegekend, als een bewijs dat hij niet de verzekering van de arbeidsongevallen als een schadeverzekering aanzag. Immers, indien deze verzekering een schadeverzekering was, zou het nutteloos zijn geweest een rechtstreekse vordering te voorzien: het slachtoffer heeft dan deze rechtsvordering op grond van het beding ten voordele van derden, door de patroon gestipuleerd.

Op het eerste gezicht zou men geneigd zijn te concluderen dat, vermits de verzekeraar-wet in de plaats gesteld is van de patroon, hij tegen de verzekeraar van de burgerlijke aansprakelijkheid van deze laatste, op grond van de waarborg die deze verzekeraar aan de patroon verleent, zijn verhaal zou kunnen uitoefenen. Een bepaalde rechtsleer heeft dit gedaan.

De heer R. Close schrijft: « ...A l'égard d'un autre assureur couvrant par exemple la responsabilité automobile ou la responsabilité civile du chef d'entreprise, l'assureur-loi de ce même chef d'entreprise pourrait réclamer le montant des débours qu'il a dû exposer car l'assureur couvrant ces responsabilités s'est engagé vis-à-vis de son assuré à réparer tous les dommages résultant de ces risques et l'assureur-loi devient titulaire de ce droit par voie de subrogation » (14).

Wij menen deze stelling niet te kunnen volgen. Zij overziet, ons inziens, een belangrijke schakel in de reeks verhoudingen die tussen de verzekeraar-wet, het slachtoffer, de patroon en de verzekeraar aansprakelijkheid « gemeen recht » n.l. de rechtsverhouding die tussen de verzekeraar-wet en de patroon bestaat onafgezien van, en voorafgaande aan de subrogatie.

B. De rechtsverhouding Patroon-Verzekeraar van arbeidsongevallen.

Het verhaal van de verzekeraar-wet onderstelt niet alleen dat deze een recht van de patroon kan laten gelden tegen de verzekeraar van de aansprakelijkheid maar ook dat hij tegen de patroon het recht kan laten gelden dat hij door subrogatie heeft gekregen.

Het Hof van Beroep van Brussel heeft reeds de gelegenheid gehad te bevestigen dat de gesubrogeerde verzekeraar-wet tegen de verzekeraar van de burgerlijke aansprakelijkheid, slechts die vordering kan laten gelden welke hij heeft tegen de verzekerde aansprakelijke, zelfs wanneer, zoals tegen de verzekeraar van de aansprakelijkheid voor motorvoertuigen, het slachtoffer een rechtstreekse vordering heeft (15).

Welnu, bij hypothese, is de patroon de aansprakelijke tegen wie de vordering moet worden gericht, hetzij op basis van artikel 1382 B.W. indien hij persoonlijk aansprakelijk is, hetzij op grond van artikel 1384 B.W. indien de schuldige dader een van zijn aangestelden is. De patroon verenigt in zich de hoedanigheden van subrogerende schuldeiser en van aansprakelijke derde.

In dit perspectief bezien zijn wij verplicht te constateren dat de verzekeraar-wet tegen de patroon geen enkel verhaal kan hebben. Hoe zou de verzekeraar die precies zijn dekking verleent om de patroon te vrijwaren tegen de geldelijke gevolgen van zijn aansprakelijkheid die

zelfde aansprakelijkheid kunnen invoeren om hem tot teruggave te dwingen van de uitgaven die hij, in uitvoering van zijn kontrakt, verplicht is geweest te doen. Het zou de negatie zijn van het principe zelf van de verzekering.

Men zal misschien opwerpen dat het verhaal gesteund is op het gemeen recht terwijl de verzekeraar-wet zijn dekking verleent voor de gevolgen van de bijzondere wettelijke verplichtingen i.v.m. arbeidsongevallen : de schade die hij op een bepaalde rechtsgrond dekt kan hij op andere rechtsgronden verhalen, zelfs tegen de patroon-verzekerde.

Het is, naar onze mening, echter evident dat de objectieve aansprakelijkheid door de wet op de arbeidsongevallen bepaald ook de aansprakelijkheid van de patroon volgens het gemeen recht omvat. Men kan hier geen onderscheid maken. De wet heeft de patroon aansprakelijk gesteld voor de lichamelijke schade opgelopen door de werknemers bij de verwezenlijking van risico's eigen aan het bedrijf ; in die risico's zijn mogelijke fouten van de patroon en van de aangestelden inbegrepen. Tegen deze ruime aansprakelijkheid heeft de verzekeraar-wet zijn waarborg verleend. Waarom zou hij tegen zijn verzekerde een verhaal mogen uitoefenen? Omdat de wet van 11 juni 1964 aan het slachtoffer heeft toegelaten zijn patroon op grond van het gemeen recht aan te spreken? Omdat de wetgever gewild heeft dat, in bepaalde voorwaarden, de immuniteit van de aansprakelijkheid volgens het gemeen recht zou worden opgeheven ten einde aan het slachtoffer een meer volledige vergoeding te bezorgen?

De wet van 11 juni 1964 is in het belang van het slachtoffer uitgevaardigd, zij heeft aan de contractuele bepalingen van de poliissen arbeidsongevallen, en aan de verplichtingen van de verzekeraar in het algemeen, geen iota willen veranderen.

Wij menen te mogen besluiten dat de verzekeraar-wet, op grond van de subrogatie, geen verhaal heeft tegen de patroon omdat hij de patroon tegen dit zelfde verhaal moet vrijwaren. Hij heeft, bijgevolg, ook geen verhaal tegen de verzekeraar van de burgerlijke aansprakelijkheid vermits hij tegen deze laatste slechts de vordering kan uitoefenen die hij tegen de patroon zelf heeft.

3. Het verhaal op basis van de dubbele verzekering.

Welke zijn, eigenlijk, de concrete gevolgen van de wet van 11 juli 1964?

Door de opheffing van de immuniteit van de patroon krijgt het slachtoffer van een ongeval op de arbeidsweg een keuze : hij mag de patroon aanspreken op grond van de objectieve aansprakelijkheid, bepaald door de wet op de arbeidsongevallen.

Hij mag, echter, thans ook de patroon aanspreken op grond van het gemeen recht.

In het laatste geval heeft de patroon ook een keuze : hij kan beroep doen op zijn verzekeraar van de burgerlijke aansprakelijkheid « gemeen recht », ten minste als zijn polis de dekking van het schadegeval voorziet ⁽¹⁶⁾. Hij kan nochtans altijd beroep doen op zijn verzekeraar van arbeidsongevallen en, indien, door de toepassing van het gemeen recht, het slachtoffer op een hogere vergoeding aanspraak zou kunnen maken, het verschil laten dekken door zijn verzekeraar van de burgerlijke aansprakelijkheid.

Er zijn nog andere mogelijkheden. Het slachtoffer heeft een rechtstreekse vordering tegen de verzekeraar van arbeidsongevallen, en indien het schadegeval het gevolg is van een auto-ongeluk, een rechtstreekse vordering tegen de verzekeraar van de eigenaar van de wagen, die bij hypothese de patroon is.

Uit de mogelijkheid van de keuze die aldus en aan het slachtoffer en aan de patroon wordt gegeven rijst onvermijdelijk de vraag of het wel billijk is dat de uiteindelijk last van het herstel van de schade gedragen wordt door de verzekeraar die, op de meest willekeurige wijze door de patroon of door het slachtoffer wordt aangesproken.

Men voelt instinctmatig dat de verhouding tussen beide verzekeraars door iets anders moet geregeld worden dan door het toeval of de willekeur. De stelling van het verhaal gesteund op de subrogatie is een poging tot oplossing die, ons inziens, mank loopt in de huidige stand van de wet en van de rechtspraak.

In afwachting dat « de lege ferenda » naar een oplossing wordt gestreefd blijft, naar onze mening, slechts de regeling die de wet voorziet i.v.m. de dubbele verzekering.

Wij hebben getracht aan te tonen dat de verzekering van arbeidsongevallen een aansprakelijkheidsverzekering is. Wij staan dus t.o.v. twee verzekeraars die beiden de aansprakelijkheid van de patroon dekken, de verzekeraar-wet op een bredere basis dan de verzekeraar aansprakelijkheid voor wat de gedekte risico's betreft.

De patroon is dus tweemaal verzekerd. De dekkingen overlappen zich niet helemaal, maar dat is geen bezwaar, in rechte, om de regels van de dubbele verzekering toe te passen, het maakt de toepassing ervan alleen moeilijker.

Sinds het arrest van het Hof van Cassatie dd. 18 juni 1953 ⁽¹⁷⁾ wordt niet meer betwist dat de regels i.v.m. de dubbele verzekering en vervat in artikels 12 en 13 van de wet van 11 juni 1874 op de verzekeringen, ook toepasselijk zijn op de aansprakelijkheidsverzekering.

Die regels zijn eenvoudig : indien de verzekerde twee poliissen heft onderschreven die het zelfde risico dekken, wordt de schade eerst geregeld op de polis die eerst werd afgesloten. Is de eerste verzekering niet voldoende om het schadegeval te regelen zal de tweede verzekeraar gehouden zijn het meerdere van de schade te vergoeden tot beloop van de door hem gedekte verzekeringssommen.

Indien de twee poliissen de zelfde dag werden onderschreven regelen beide verzekeraars de schade in verhouding met de door hen gedekte kapitalen, in die zin dat het bedrag van de schade dat het hoogst gedekt kapitaal niet overschrijdt voor de helft door ieder verzekeraar ten laste wordt genomen en dat het overige van de schade vergoed wordt door de verzekeraar die het hoogste kapitaal heeft onderschreven.

De regels zijn eenvoudig maar in de praktijk zullen ontegensprekelijk moeilijkheden rijzen.

Er dient een ventilatie te geschieden tussen de vergoedingen die slechts door één der poliissen worden gedekt en die ieder verzekeraar voor eigen rekening moet nemen.

De regeling, in dat opzicht, heeft reeds aanleiding gegeven tot uitvoerige rechtspraak en doctrine ter gelegenheid van arbeidsongevallen waarvoor een derde aansprakelijk is en waar dezelfde ventilatie dient gemaakt. Het is hier niet de plaats om deze regeling te onderzoeken.

De vergoedingen die door beide verzekeraars worden gedekt zullen, indien de poliissen opeenvolgend werden gecontracteerd, alleen door de verzekeraar die het eerst heeft onderschreven ten laste worden genomen.

Er zal dan een mogelijkheid van verhaal bestaan op grond van art. 12 en 13 van de wet van 14 juni 1874 voor de verzekeraar die werd aangesproken en de vergoeding heeft betaald alhoewel hij, chronologisch, slechts in tweede rang kwam.

Indien de verzekeringen van zelfde datum zijn ⁽¹⁸⁾ zullen de vergoedingen waarvoor de bedragen lager zijn dan het hoogst gewaarborgd kapitaal door de verzekeraars uitgekeerd worden ieder voor de helft en het overige door de verzekeraar die het hoogste kapitaal heeft onderschreven. Deze laatste zal doorgaans de verzekeraar

van de aansprakelijkheid voor motorvoertuigen zijn die de lichamelijke schade, krachtens de wet op de verplichte verzekering, zonder begrenzing dekt.

De moeilijkheid die zich hier voordoet is de bepaling van het gedekt kapitaal door de verzekeraar-wet; zoals men weet dekt deze verzekeraar renten waarvan de bedragen verschillen volgens de hoedanigheid van de rechthebbers. Normaal, zouden voor iedere gerechtigde de kapitalen, na omzetting van de renten, afzonderlijk moeten bepaald worden en daarna opgeteld om de totale som te vergelijken met het kapitaal gedekt door de verzekeraar van de aansprakelijkheid « gemeen recht ».

Conclusies.

Wij menen de conclusies van deze nota als volgt te mogen resumeren.

1. De verzekering van arbeidsongevallen is een aansprakelijkheidsverzekering.

2. De verzekeraar-wet die het slachtoffer heeft vergoed is in de plaats gesteld van de verzekerde: de patroon waarvan de aansprakelijkheid is gedekt.

3. De verzekeraar-wet heeft tegen de verzekeraar van de aquiliaanse aansprakelijkheid van de patroon geen verhaal, gesteund op de subrogatie omdat hij de patroon tegen dit zelfde verhaal moet vrijwaren.

4. De verzekeraar-wet heeft, mogelijk, een verhaal tegen de verzekeraar van de aquiliaanse aansprakelijkheid op grond van de regels van de dubbele verzekering vervat in artikels 12 en 13 van de wet van 11 juni 1874.

P. GILOT

Bedrijfsjurist.

(1) V. Heusers - Du neuf sur le chemin du travail — Bull. Ass. 1966, p. 604. — R. Close - Etude juridique des accidents sur le chemin du travail Bull. Ass. 1967, p. 477.

(2) Wij verkiezen het woord arbeidsweg boven de gebruikelijke maar omslachtige uitdrukking « weg van en naar het werk ».

(3) V. Heusers - op. cit.

(4) Cass. 3 april 1967 - R.G.A.R. 1968 - 7970.

(5) De Wet van 14 juni 1874 op de verzekeringen laat niet toe zich te verzekeren voor de gevolgen van zijn opzettelijke daad. De patroon zou zich wel kunnen verzekeren voor de aansprakelijkheid die hij draagt voor de opzettelijke daden van zijn aangestelden, maar polissen die voor zulke schadegevallen dekking verlenen sluiten practisch altijd de schade aan aangestelden van de patroon uit.

(6) Alhoewel de verzekeraar van arbeidsongevallen dikwijls, op een zelfde polis, en de arbeidsongevallen en de aansprakelijkheid volgens gemeen recht van de onderneming dekt, komt het toch meer en meer voor, vooral bij grote ondernemingen, dat deze twee dekkingen door afzonderlijke maatschappijen worden onderschreven.

(7) Pas. 1940 - I, p. 121.

(8) Sinds het arrest van 15.4.1940 wordt deze stelling in de rechtspraak niet meer betwist. Een zekere rechtsleer is echter nog niet gewonnen: cfr. F. Monette — A. De Villé — R. André — Traité des assurances terrestres II, n° 408 en vlg.

(9) Cass. 6 november 1961 - Pas. 1 - '62 p. 278.

Cass. 9 februari 1961 - Pas. 1 - '62 p. 616.

Cass. 22 mei 1959 - Pas. I - '59 p. 961.

(10) F. Monette — A. De Villé — R. André — Op. cit. n° 408. — R. André — Assurance et responsabilité des tiers n° 72.

(11) E. De Leye — De vergoeding van arbeidsongevallen n° 57. — P. Horion — Traité des accidents du travail n° 208.

(12) H. De Page — Traité Elementaire du Droit Civil - II n° 903.

(13) Wij hadden deze nota reeds gegeven toen wij kennis namen van het arrest van het Hof van Cassatie dd. 30 april 1968 (J. Trib. 1968, p. 398) waarin, zeer uitdrukkelijk, wordt gezegd dat de verzekering van arbeidsongevallen een aansprakelijkheidsverzekering is. Het is echter een vaststelling zonder demonstratie daar het Hof niet rechtstreeks over die kwestie moest oordelen.

(14) Op. cit. ibid.

(15) 29 april 1966 — J. Trib. 1966, p. 486.

(16) De polissen burgerlijke aansprakelijkheid « Uitbating » sluiten doorgaans de lichamelijke schade aan aangestelden van de verzekeringsnemer uit de dekking.

(17) Pas. 1953, I, p. 823 — J.T. 1954, p. 57 met noot R. André — Rev. Crit. Jur. B. 1954 - p. 112.

(18) F. Monette — A. De Villé — R. André — Op. cit. n° 458.

19) Er stelt zich in dit verband een probleem: welke datum moet in aanmerking genomen worden? Deze van de ondertekening of deze van het begin van de dekking? De wet zegt: de dag waarop het kontrakt tot stand is gekomen. Naar onze bescheiden mening is dat de dag waarop de partijen zijn overeengekomen nopens het tot stand brengen van de voorlopige dekking.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 2 december 1968.

Voorzitter: M. Louveaux.

Raadsheer-verslaggever: M. de Vreese.

Eerste advocaat-generaal: M. Mahaux.

Advocaten: Mrs. Bayart en Fally.

Huur. — Handelshuurovereenkomst. — Wet van 30 april 1951. — Art. 14, lid 3. — Stilzwijgende wederinhuring. — Vereiste. — Gedwongen onteigening. — Niet-tegenstelbare huur. — Geen nieuwe huur van onbepaalde duur.

Art. 14, lid 3, vervat in de wet van 30 april 1951 betreffende de handelshuurovereenkomsten bepaalt weliswaar dat, indien de van het recht op hernieuwing « vervallen » huurder in het bezit wordt gelaten, een nieuwe huur van onbepaalde duur tot stand komt, maar voormeld

lid 3 onderstelt een stilzwijgende wederinhuring van de verhuurde goederen bij gebreke van een uitdrukkelijke wilsuiving van de verhuurder.

Wanneer de verhuurder uitdrukkelijk een huurhernieuwing heeft toegestaan, maar deze bij toepassing van art. 25, lid 3, van de wet van 15 augustus 1854 op de gedwongen onteigening aan de derde verkrijger niet tegenstelbaar is, kan de huurder geen stilzwijgende wederinhuring inroepen en is de bepaling van art. 14, lid 3, vervat in de wet van 30 april 1951, derhalve niet van toepassing.

Faillissement Nouvelle Société de Construction e.a.
t./ Nationale Kas voor Bediendenpensioenen.

Gelet op het bestreden vonnis, op 1 april 1967 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel;

Gelet op de op 11 december 1967 ter griffie van het Hof neergelegde verklaring waarbij meester P. Willems, als

curator, het geding herneemt namens de gefailleerde vennootschap « Nouvelle Société de Construction et d'Importation d'Automobiles », oorspronkelijk eerste eiseres, en meester R. Van Rollegehm, als curator van de vennootschap « Constructie, Invoer van Automobielen en Handel », het geding herneemt ingeleid door meester P. Verhaegen, « qualitate qua », oorspronkelijk tweede eiser;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 14 van de wet van 30 april 1951 op de handels-huurovereenkomsten, 25, 90, 91 en 92 van de wet van 15 augustus 1854 op de gedwongen onteigening;

doordat, zonder de stelling van eiseres te verwerpen luidens welke de tussen de eisers Rammelaere en Samijn enerzijds, en de naamloze vennootschap « Constructie, invoer van automobielen en handel, C.I.A. » anderzijds, in 1955 afgesloten huur onderworpen was aan de wet van 30 april 1951 op de handelshuurovereenkomsten, zonder te ontkennen dat, na het verstrijken van die huur op 31 december 1963, gezegde vennootschap vanwege de verhuurders in het bezit van de gehuurde goederen werd gelaten, en na geconstateerd te hebben dat gezegde vennootschap aan de naamloze « Nouvelle société de construction et d'importation d'automobiles », regelmatig had toegelaten ter plaatse haar maatschappelijke zetel te vestigen en te vergaderen, het bestreden vonnis beslist dat de vennootschap « Constructie, invoer van automobielen en handel » en de vennootschap « Nouvelle société de construction et d'importation d'automobiles » de betwiste lokalen, gelegen te Sint-Agatha-Berchem zonder titel noch recht bezetten, gezegde partijen veroordeelt om deze lokalen te ontruimen, en de vennootschap « Constructie, invoer van automobielen en handel » veroordeelt om aan de verweerster de som van 550.000 frank te betalen wegens deze bezetting, zulks om de reden dat in 1963 de vennootschap « Constructie, invoer van automobielen en handel » een huurvernieuwing bekam voor een duur van 18 jaren, dat in 1959, 1961 en 1962 verweerster aan de eisers Rammelaere en Samijn de grosse van de hypothecaire leningsakte liet betekenen met bevel van betaling voorafgaandelijk tot de verkoop bij dadelijke uitwinning, dat dienvolgens, op grond van de hoger ingeroepen bepalingen van de wet van 15 augustus 1854, verweerster besluiten mocht dat voormelde huurhervernieuwing nietig was, en om de reden dat de vennootschap « Constructie, invoer van automobielen en handel » tevergeefs artikel 14 van de wet van 30 april 1951 inroept, daar, indien deze wet toepasselijk was, die vennootschap haar recht om huurhervernieuwing te vragen niet zou hebben verloren zoals voorzien in gezegd artikel 14, lid 3, doch dat zij integendeel dit recht zou uitgeoefend hebben maar slechts een ongeldige huurhervernieuwing zou bekomen hebben;

terwijl, vermits de huurhervernieuwing in 1963 aan de vennootschap « Constructie, invoer van automobielen en handel » toegestaan, ten opzichte van verweerster, op grond van de hoger ingeroepen bepalingen van de wet van 15 augustus 1854 nietig was, deze vennootschap zich ten opzichte van verweerster in dezelfde toestand bevond als die waarin zij zich zou hebben bevonden indien zij het recht om huurhervernieuwing te vragen had verloren, zodat zij tegenover verweerster de rechten mocht laten gelden, welke door artikel 14 vervat in de wet van 30 april 1951 op de handelshuurovereenkomsten worden toegekend aan de huurder die in het bezit van het verhuurde goed wordt gelaten, en zodat zij over een huur van onbepaalde duur beschikte, waaraan slechts een einde kon gesteld worden mits een opzegging van 18 maanden, zulks met behoud van het recht van gezegde vennootschap huurhervernieuwing te vragen;

Overwegende dat, krachtens artikel 25, lid 3, van de

wet van 15 augustus 1854 op de gedwongen onteigening, hetwelk luidens artikel 92 van diezelfde wet toepasselijk is op de verkopeningen bij dadelijke uitwinning, de na het zelfs niet overgeschreven bevel toegestane huurovereenkomsten niet tegenstelbaar zijn aan de derde-verkrijger, indien zij voor meer dan negen jaar zijn toegestaan: omdat zij wegens hun lange duur wettelijk worden geacht met bedrieglijke benadeling van de rechten van de derden te zijn toegestaan;

Overwegende dat het vonnis zonder dienaangaande bestreden te worden beslist dat het gaat om een huurhervernieuwing voor achttien jaar welke door de eisers Rammelaere en Samijn aan de thans gefailleerde vennootschap « Constructie, invoer van automobielen en handel » na de betekening van het bevel tot betalen, was toegestaan;

Overwegende dat deze vennootschap dus een huurder was aan wie een huurhervernieuwing toegestaan was, welke echter krachtens voormeld artikel 25, lid 3, aan de derde verkrijger niet tegenstelbaar was;

Overwegende dat artikel 14, lid 3, vervat in de wet van 30 april 1951 betreffende de handelshuurovereenkomsten weliswaar bepaalt dat, indien de van het recht op hervernieuwing « vervallen » huurder in het bezit wordt gelaten, een nieuwe huur van onbepaalde duur tot stand komt;

Overwegende echter dat voormeld lid 3 een stilzwijgende wederinhuring van de verhuurde goederen onderstelt bij gebreke van een uitdrukkelijke wilsuiking van de verhuurder;

Overwegende dat wanneer, zoals ten deze, de verhuurder uitdrukkelijk een huurhervernieuwing heeft toegestaan maar dat deze bij toepassing van artikel 25, lid 3, van de wet van 15 augustus 1854 aan de derde verkrijger niet tegenstelbaar is, de huurder geen stilzwijgende wederinhuring kan invoeren en de bepaling van artikel 14, lid 3, vervat in de wet van 30 april 1951 derhalve niet van toepassing is;

Overwegende dat het vonnis bijgevolg, door te beslissen dat de beide thans in faillissement verklaarde vennootschappen de lokalen zonder recht noch titel bezetten, de in het middel aangehaalde wetsbepalingen niet heeft geschonden;

Dat het middel naar recht faalt;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van artikel 97 van de Grondwet;

doordat het bestreden vonnis beslist dat de vennootschap « Constructie, invoer van automobielen en handel, C.I.A. » en de vennootschap « Nouvelle société de construction et d'importation d'automobiles » de betwiste goederen zonder recht of titel bezetten, deze partijen veroordeelt om die goederen te ontruimen, de vennootschap « Constructie, invoer van automobielen en handel » veroordeelt om aan verweerster een vergoeding te betalen wegens deze bezetting en deze beslissing laat steunen op de beschouwingen, enerzijds, dat tussen de eisers Rammelaere en Samijn en de vennootschap « Constructie, invoer van automobielen en handel » in 1963 een geldige huurhervernieuwing was tot stand gekomen en, anderzijds, dat het bestaan van het oorspronkelijk huurceel in 1963 twijfelachtig bleek;

terwijl, gezien de tegenstrijdigheid welke tussen gezegde beschouwingen bestaat, deze niet aangezien kunnen worden als een motivering welke voldoet aan de vereisten van artikel 97 van de Grondwet;

Overwegende dat het vonnis, op grond van de gegevens die het aanhaalt, beslist dat het ten deze gaat om een in 1963 tussen de gefailleerde vennootschap « Constructie, invoer van automobielen en handel » en de eisers Rammelaere en Samijn aangegane huurher-

nieuwing en dat die huurhernieuwing tussen deze partijen geldig was;

Overwegende dat het vonnis weliswaar ook beschouwt dat des te meer moet worden aanvaard dat het niet om een verlenging van een bestaande huur maar om een huurhernieuwing gaat, «daar het bestaan van het oorspronkelijke huurceel, in 1963, twijfelachtig blijkt, gelet op het feit dat zuik huurceel vóór 12 april 1963 nooit werd vermeld»;

Overwegende dat het vonnis, door te beschouwen dat de in 1963 toegestane huurhernieuwing ten opzichte van verweerster «nietig» was en dat de eisers, om de in het antwoord op het eerste middel aangehaalde redenen, artikel 14, lid 3, vervat in de wet op de handelshuur-overeenkomst alleszins niet konden inroepen, zijn beslissing wettelijk motiveert;

Overwegende dat het middel, hetwelk een overbodige beschouwing van het vonnis becritiseert, bij gebrek aan belang, niet ontvankelijk is;

Om die redenen;

Verwerpt de voorziening evenals de vrijwillige tussenkomst van de partijen Rammelaere en Samijn;

Veroordeelt de eisers in de kosten.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 8 april 1968.

Voorzitter: M. van Beirs.
Raadsheer-verslaggever: M. Busin.
Advocaat-generaal: M. Mahaux.

Vonnissen en arresten. — Veroordeling tot betaling van 531.690 fr. — Samentelling van de in de redenen vermelde bedragen geeft 431.690 fr.

Uit de redenen van het bestreden arrest volgt dat de verscheidene vergoedingen op de totale betaling waarvan, de veroordeling slaat, resp. 5.940 fr., 750 fr. 275.000 fr. en 150.000 fr. bedragen, die, samengeteld, het bedrag geven van 431.690 fr. Het beschikkend gedeelte vermeldt 531.690 fr. Eiser tot cassatie roept de schending in van de artikelen 97 grondwet en 1382 en 1383 B.W.

Ten gevolge van een kennelijke verschrijving die uit het tekstverband van de beslissing blijkt, vermeldt het bestreden arrest in zijn beschikkend gedeelte 531.690 fr. in plaats van 431.690 fr. als het bedrag dat eiser krachtens de werkelijke veroordeling aan verweerster in hoofdsom moet betalen. Het middel van eiser mist feitelijke grondslag.

Devos t./ Pletinckx e.a.

Gelet op het bestreden arrest, op 4 november 1967 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

A. Op de voorziening van Devos, handelende als beklagde:

I. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing op de strafvordering die tegen hem is ingesteld:

Overwegende dat de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werd ennagelcefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

II. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing op de burgerlijke rechtsvordering die door de verweerster Pletinckx Yvonne is ingesteld:

Over het middel afgeleid uit de schending van de arti-

kelen 97 van de Grondwet, 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek, doordat het bestreden arrest, na beslist te hebben dat eiser, als vergoeding van de aan eiseres veroorzaakte schade in hoofdsom de bedragen van 5.490 frank, 750 frank, 275.000 frank en 150.000 frank verschuldigd was, beslist heeft dat eiser aan verweerster in hoofdsom het bedrag van 531.690 frank, vermeerderd met de gerechtelijke en de vergoedende interest, moest betalen, terwijl op grond van de door het arrest gedane schatting van de verscheidene elementen van de door verweerster geleden schade, eiser slechts mocht worden veroordeeld tot het bedrag van 431.690 frank en deze tegenstrijdigheid een schending oplevert van de vernoemde artikelen van de Grondwet en van het Burgerlijk Wetboek;

Overwegende dat, ten gevolge van een kennelijke verschrijving die uit het tekstverband van de beslissing blijkt, het arrest in zijn beschikkend gedeelte 531.690 frank in plaats van 431.690 frank vermeldt als het bedrag dat eiser krachtens de werkelijke veroordeling aan verweerster in hoofdsom moet betalen;

Dat uit de redenen van het arrest volgt dat de verscheidene vergoedingen op de totale betaling waarvan de veroordeling slaat, respectievelijk 5.940 frank, 750 frank, 275.000 frank en 150.000 frank bedragen, die, samengeteld, het bedrag geven van 431.690 frank;

Dat het middel feitelijke grondslag mist;

III. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing op de burgerlijke rechtsvorderingen die door de verweerster Everaert Monique, de naamloze vennootschap Zurich, Hitelet Marcel en Henne Claudine zijn ingesteld:

Overwegende dat eiser geen enkel middel aanvoert;

B. Op de voorziening van Devos, handelende als burgerlijke en als dagvaardende partij:

Overwegende dat eiser geen enkel middel aanvoert;

Om deze redenen:

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiser in de kosten.

NOOT. — Verg. Cass., 20 november 1967, J.T. 1968, 75.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 9 september 1968.

Voorzitter: M. Van Beirs.
Raadsheer-verslaggever: M. de Waersegger.
Advocaat-generaal: M. Depelchin.

Verkeer. — Inhalen. — Er zich van vergewissen dat de weg over een voldoende uitgestrektheid vrij is. — Draagwijdte.

De bepaling van art. 21-2-a verkeersreglement legt in algemene bewoordingen aan elke bestuurder de verplichting op, alvorens in te halen, er zich van te vergewissen dat de weg over een voldoende uitgestrektheid vrij is zodat er geen gevaar voor ongevallen is. Het misdrijf dat volgt uit het niet nakomen van die verplichting wordt niet uitgesloten door de omstandigheid dat een tegenligger onwettelijk op de middenstrook van de rijbaan rijdt.

Taquet t/ Fauconnier.

Gelet op het bestreden arrest, op 17 januari 1968 gewezen door het Hof van beroep te Luik;

Op de voorziening van Jean-Claude Taquet, beklagde ;

A. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing op de strafvordering ;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 20, 21 en 22 van het wegverkeersbesluit ;

doordat het bestreden arrest eiser veroordeelt wegens overtreding van genoemd artikel 21 waarbij de inhaling van voertuigen op de openbare weg wordt geregeld ;

terwijl eiser die zijn voertuig bestuurde op een rijbaan met drie rijstroken, de middenstrook nam om een voertuig in te halen dat voor hem reed en in botsing kwam met een tegenligger die op dezelfde middenstrook reed en bestuurd werd door verweerder, terwijl de bestuurder, die geen enkel voertuig inhaalde, niet op de middenstrook mocht rijden ; terwijl het vóór de feitenrechter gestelde vraagstuk dus niet de inhaling betrof maar wel de kruising, wat door artikel 20 van het wegverkeersbesluit geregeld is ; en terwijl de fout van degene die, zoals hier de verweerder, een voertuig kruist zonder het in te halen, de aansprakelijkheid uitsluit van degene die, zoals hier de eiser, bij het kruisen een voertuig inhaalt op de rijstrook die daartoe ingericht is en derhalve hem is voorbehouden ;

Overwegende dat eiser vervolgd is wegens overtreding van artikel 21-2-a van het wegverkeersbesluit waarbij de inhaling van voertuigen op de openbare weg wordt geregeld ; dat het arrest vaststelt dat eiser een vrachtwagen en een verhuiswagen is beginnen in te halen ofschoon hij wegens de weersomstandigheden zich onmogelijk kon gedragen naar het bepaalde in artikel 21-2-a van het reglement over de politie van het wegverkeer ;

Dat die bepaling « in algemene bewoordingen aan elke bestuurder de verplichting oplegt, alvorens in te halen, er zich van te vergewissen dat de weg over een voldoende uitgestrektheid vrij is zodat er geen gevaar voor ongevallen is » ; dat « de omstandigheid dat een tegenligger onwettelijk op de middenstrook van de rijbaan rijdt, het misdrijf dat volgt uit het niet nakomen van de voornoemde verplichting, niet uitsluit » ;

Dat het middel naar recht faalt ;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van artikel 97 van de Grondwet ;

doordat het bestreden arrest niet passend antwoordt op eisers conclusie volgens welke « er moet worden op gewezen dat noch de getuige die voorgaat, noch Fauconnier, — hier verweerder —, gewag maken van een eventuele inhaling die de voornoemde Fauconnier zou hebben verricht, wat een bevestiging is van de verklaring van de eerste conclusienemer volgens welke de rijstrook van Fauconnier volkomen vrij was ;

Overwegende dat het arrest stelt « dat, blijkens de ingewonnen gegevens en ondermeer blijkens het remspoor van het rechter achterwiel van de wagen van Fauconnier — hier verweerder —, deze, niettegenstaande de rechter rijstrook in zijn richting vrij was, op de middenstrook reed » ; dat aldus passend geantwoord wordt op eisers conclusie die in het middel overgenomen is ;

Dat het middel feitelijke grondslag mist ;

En overwegende dat de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is ;

B. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing op de burgerlijke rechtsvordering die tegen eiser is ingesteld ;

Overwegende dat eiser geen enkel bijzonder middel aanvoert ;

Op de voorziening van de firma Taquet Gebroeders, burgerrechtelijk aansprakelijke partij ;

Overwegende dat uit geen enkel processtuk, waarop het Hof vermag acht te slaan, blijkt dat eiseres haar voorziening heeft doen betekenen aan de partijen waartegen deze is gericht ; dat de voorziening derhalve niet ontvankelijk is ;

Om deze redenen,

Verwerpt de voorziening ;

Veroordeelt de eisers in de kosten.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer — 14 oktober 1967.

Voorzitter : M. Moriamé.

Raadsheer-verslaggever : M. Valentin.

Advocaat-generaal : M. Krings

Advocaten : Mrs. Van Rijn en Faurés.

1. Onrechtmatige daad. — Vertraging bij de schadeloosstelling. — Kan als een schadeverwekkend feit beschouwd worden.

2. Intresten. — Gerechtelijke intresten. — Aard. Te beoordelen volgens de gegevens eigen aan de zaak.

1. Aangezien eiseres tot cassatie haar aanbod tot schadeloosstelling van de verwerders had beperkt tot 150.000 fr., terwijl het arrest van veroordeling het bedrag van de werkelijk door hen geleden schade op 600.000 fr. heeft bepaald, heeft het hof van beroep wettig kunnen oordelen dat de weigering van eiseres om de verwerders vlug en volkomen schadeloos te stellen, dit wil zeggen tot beloop van het werkelijk bedrag van hun schuldvordering, te beschouwen is als een feit waaruit schade is ontstaan die aanleiding geeft tot vergoeding.

2. Het feit een partij eerst tot vergoedingsinteressen op zekere bedragen en vervolgens tot gerechtelijke intresten op andere bedragen te veroordelen, brengt niet noodzakelijk mede dat die laatste intresten slechts als moratoire intresten kunnen worden verstaan. De vraag of de term « gerechtelijke interest » veeleer de ene interest dan de andere aanduidt, is een kwestie die wordt beoordeeld met inachtneming van de gegevens eigen aan elke zaak.

N.V. Verzekeringsmaatschappij Zurich
t./ Scharff en De Vits

Gelet op het bestreden arrest, op 12 januari 1966 door het Hof van beroep te Brussel gewezen ;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1319, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet,

doordat het Hof van beroep te Brussel, rechtdoende over een verzoek tot uitlegging van het arrest dat het op 13 april 1964 heeft uitgesproken, voor recht zegt dat dit arrest aldus moet worden uitgelegd dat de gerechtelijke intrest toegekend op de bedragen van 10.000 en 15.000 fr. die bedoeld zijn in het bevestigd beschikkend gedeelte van het beroepen vonnis van 25 januari 1963 en op het bedrag van 600.000 fr. door het hof toegewezen, moet ingaan vanaf het instellen van de eis op 2 januari 1962, en het vergoedend karakter dat aldus aan genoemde gerechtelijke intrest is toegekend verantwoordt door de overweging, enerzijds, dat de verwerders de vergoedingsintrest hebben gevorderd, dat deze intrest in geen enkele van de door de eerste rechter en door het hof in hoofdsom toegekende bedragen begrepen is en « dat uit het bevestigd

gedeelte van het beroepen vonnis of uit het arrest van 13 april 1964 niet volgt dat de eerste rechter en het hof zouden hebben beslist geen enkele andere vergoeding, dan de vergoedingsintrest op het bedrag van de uitbetalingen en vanaf deze laatste, toe te kennen voor de schade veroorzaakt door de foutieve en voortgezette weigering van vóór de eindbeslissing om het nadeel vlug en volkomen te herstellen, en door de overweging, anderzijds, dat daarentegen de wil van de eerste rechter en van het hof om het slachtoffer de schadeloosstelling van dit nadeel te verzekeren « werd te kennen gegeven door de toewijzing, voor het bedrag van 15.794 fr., van vergoedingsintrest vanaf de uitbetalingen en door de toewijzing van gerechtelijke intrest », dat het ten deze niet mogelijk was « enkel tot vergoedingsintrest voor het geheel te veroordelen », en dat de vaststelling van het uitgangspunt van de vergoedingsintrest, toegekend op het bedrag van 15.794 fr., op de datum van de uitbetalingen niet insluit dat de intrest op de andere bedragen in hoofdsom toegekend niet verschuldigd is vanaf een latere datum, terwijl het, enerzijds, tegenstrijdig en althans onverenigbaar is met de bewoordingen van het beschikkend gedeelte van het uitgelegde arrest eiseres een foutieve en voortgezette weigering te verwijten om snel en volkomen het door het slachtoffer geleden nadeel te herstellen, in zover dit arrest het door deze laatste ingesteld hoger beroep slechts « gedeeltelijk gegrond » heeft verklaard, aan het slachtoffer slechts een vergoeding van 600.000 fr. heeft toegekend, terwijl het een vergoeding van 1.691.000 fr. vorderde tot herstel van de schade ontstaan uit zijn blijvende ongeschiktheid, en aldus, althans impliciet, heeft erkend dat eiseres gerechtigd was zich tegen de overdreven aanspraken van het slachtoffer te verzetten. (schending van alle in het middel aangeduide wetsbepalingen), en, anderzijds, de hierboven overgenomen tweede reden van het bestreden arrest op een petitio principii berust en derhalve niet passend het vergoedend karakter kan verantwoorden dat door de rechter in hoger beroep is toegekend aan de aan het slachtoffer toegewezen gerechtelijke intrest;

Wat het eerste onderdeel betreft:

Overwegende dat aangezien eiseres haar aanbod tot schadeloosstelling van de verweerders had beperkt tot het bedrag van 150.000 fr., terwijl het arrest van 13 april 1964 het bedrag van de werkelijk door hen geleden schade op 600.000 fr. had bepaald, het hof van beroep wettig heeft kunnen oordelen dat de weigering van eiseres om de verweerders vlug en volkomen schadeloos te stellen, dit wil zeggen tot beloop van het werkelijk bedrag van hun schuldvordering, door het uit te leggen arrest was beschouwd als een feit waaruit schade is ontstaan die aanleiding geeft tot vergoeding;

Dat die overweging niet tegenstrijdig is met de beslissing waarbij de door de verweerders gevorderde vergoeding is verminderd, noch ermee onverenigbaar is;

Wat het tweede onderdeel betreft:

Overwegende dat het hof van beroep, na te hebben vastgesteld dat de door de verweerders gevorderde vergoedingsintrest niet was berepen in de hun in hoofdsom toegekende bedragen, opmerkt dat het in gebreke blijven van eiseres aan de verweerders nadeel had berokkend; dat het er vervolgens op wijst dat het uit te leggen arrest noch door zijn redenen, noch door die van de eerste rechter welke het overneemt de wil heeft te kennen geven om eiseres te bevrijden van haar verplichting dit nadeel te herstellen en dat het tegendeel hieruit blijkt dat voor een zeker bedrag vergoedingsintrest is toegekend; dat het ten slotte de reden opgeeft waarom het uitgelegde arrest een verschillende formule aanneemt om de

op de andere bedragen verschuldigde intrest vast te stellen;

Dat aldus het hof van beroep zijn antwoord op de gestelde vraag anders heeft gerechtvaardigd dan door een verwijzing naar de vraag zelf;

Dat het middel feitelijke grondslag mist;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1319, 1320, 1322, 1382, 1383 van het Burgerlijk Wetboek, en 97 van de Grondwet,

Doordat het Hof van Beroep te Brussel dat verzocht werd zijn arrest van 13 april 1964 uit te leggen, waarbij het onder gedeeltelijke bevestiging van het beroepen vonnis, eiseres had veroordeeld om aan de verweerders te betalen: 1) als schadevergoeding in hoofdsom 15.794 fr., 10.000 fr., 15.000 fr. en 600.000 fr.; 2) de vergoedingsintrest op het bedrag van 15.794 fr. sinds de datum van de uitbetalingen en 3) de gerechtelijke intrest, voor recht zegt dat dit arrest aldus moet worden uitgelegd dat de gerechtelijke intrest, toegekend op de bedragen van 10.000 fr. en 15.000 fr. die bedoeld zijn in het beschikkend gedeelte van het beroepen vonnis van 25 januari 1963 en op het bedrag van 600.000 fr. door het hof toegewezen, moet ingaan vanaf het instellen van de eis op 2 januari 1962,

terwijl het bestreden arrest door aldus, voor de aan de eindbeslissing voorafgaande periode, aan de gerechtelijke intrest toegewezen aan het slachtoffer het karakter van vergoedingsintrest toe te kennen, de bewijskracht heeft miskend van het beroepen vonnis en van het uitgelegde arrest die, door eiseres te veroordelen tot betaling van gerechtelijk genoemde intrest, na haar te hebben veroordeeld tot betaling van vergoedingsintrest op een van de aan verweerders toegewezen bedragen, noodzakelijk aan de gezegde gerechtelijke intrest het karakter van moratoire intrest hadden toegekend (schending van de artikelen 1319, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek) en derhalve, door het uitgangspunt van die intrest op de datum van het instellen van de eis te bepalen, de regel heeft miskend die wil dat in delictuele aangelegenheden de moratoire intrest niet kan verschuldigd zijn, op het bedrag van een schuldvordering van schadevergoeding, vóór de gerechtelijke beslissing welke deze schadevergoeding toekent (schending van alle in het middel aangeduide wetsbepalingen);

Overwegende dat het feit een partij eerst tot vergoedingsintrest op zekere bedragen en vervolgens tot gerechtelijke intrest op andere bedragen te veroordelen, niet noodzakelijk meebrengt dat die laatste intrest slechts als moratoire intrest kan worden verstaan;

Dat de vraag of de term gerechtelijke intrest veeleer de ene intrest dan de andere aanduidt een kwestie is die wordt beoordeeld met inachtneming van de gegevens eigen aan elke zaak;

Dat de feitenrechter, door aan de gerechtelijke intrest de aard van vergoedingsintrest toe te kennen geen enkele van de in het middel aangeduide bepalingen heeft geschonden;

Dat het middel niet kan worden angenommen;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;
Veroordeelt eiseres in de kosten.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 17 mei 1968.

Eerste Voorzitter : M. Somerhausen.
Staatsraden : de HH. De Bock en Rémion.
Substituut-auditeur-generaal : M. Louis.
Advocaten : Mrs. Leruth, Tapie, Cambier
en Van Compennolle.

Ziekte- en invaliditeitsverzekering. — Forfaitaire betalingen. — Handeling vatbaar voor beroep.

De op grond van art. 29, par. 4 van de wet van 9 augustus 1963 gesloten akkoorden met betrekking tot de forfaitaire betaling van de geneeskundige verzorging, zijn onwerkzaam geworden door de inwerkingtreding van art. 34ter dat door de wet van 8 april 1965 in de wet van 9 augustus 1963 werd ingevoegd, en dat de forfaitregeling op een andere grondslag organiseert. Al heeft het beheerscomité, opdat de verzoekende instellingen hun verzorging konden blijven verstrekken tijdens het jaar 1965, de regeling « forfaitaire uitbetaling » in dat jaar moeten organiseren op de wijze die haar het meest billijk voorkwam, in afwachting dat de in art. 34ter bedoelde instellingen werden opgericht, mocht die regeling nochtans niet langer duren dan tot het tijdstip waarop de forfaitregelen werden vastgelegd en op grond daarvan nieuwe akkoorden werden gesloten in de bij art. 34ter bedoelde commissie, waarvan de inrichting bij het K.B. van 20 april 1966 was geregeld.

Coöperatieve vennootschap « Association intercommunale de services et établissements médico-sociaux du bassin de Seraing e.a. t./ Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering.

Arrest nr. 12.965

Gezien het op 1 april 1966 ingediende verzoekschrift, waarbij de coöperatieve vennootschap « Association intercommunale de Services et Etablissements médico-sociaux du Bassin de Seraing » de nietigverklaring vordert van de op 10 januari 1966 genomen en bij brief van 3 februari 1966 ter kennis gebrachte beslissing van het beheerscomité van de dienst voor geneeskundige verzorging van het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering;

Gezien het op 1 april 1966 ingediende verzoekschrift, waarbij de vereniging zonder winstoogmerk « Association des œuvres des mutualités socialistes », de vereniging zonder winstoogmerk « Les Œuvres de santé des mutualités socialistes du Brabant-Wallon », de vereniging zonder winstoogmerk « Fonds et services sociaux de la Fédération des mutualités socialistes et syndicales et de la Fédération générale du Travail Liège-Huy-Waremme », de vereniging zonder winstoogmerk « Institut médico-chirurgical Arthur Gailly », de vereniging zonder winstoogmerk « Clinique César De Paepe » en de vereniging zonder winstoogmerk « Institut médical des mutualités socialistes » de nietigverklaring van dezelfde beslissing vorderen;

Overwegende dat artikel 29, § 4, van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering onder meer bepaalde: « Forfaitaire sommen kunnen aan de verzorgingsinrichtingen worden betaald, eensdeels ter honorering van de verstrekkingen verleend door de geneesheren-specialisten die er met hun instemming forfaitair worden beloond, anderdeels ter dekking van de werkings- en onderhoudskosten »; dat het beheerscomité van de dienst voor geneeskundige verzorging, ter uitvoering van

die bepaling, in zijn vergadering van 20 januari 1964 beslist heeft de forfaitaire betaling tijdens het jaar 1964 aan de zeven verzoekende verzorgingsinstellingen toe te kennen;

Overwegende dat de bij het koninklijk besluit van 10 juli 1964 goedgekeurde akkoorden van 25 juni 1964, wat de regeling « forfaitaire geneeskunde » betreft, de volgende passus bevatten:

« Akkoorden tot vaststelling van de forfaitaire betaling der verstrekkingen kunnen gesloten worden tussen de verzekeringsinstellingen en de verzorgingsverstrekkers die de honorariumtarieven van de verbintenis toepassen. Die akkoorden zullen onder meer betrekking hebben op de verstrekkingen in verband met de sociale ziekten »; dat de wet van 6 juli 1964 de toepassing van die akkoorden tot 31 december 1965 heeft toegestaan; dat die akkoorden ter zake van de forfaitaire betalingen alleen maar de wijzigingen aankondigden welke een wet aan de toepasselijke regeling moest aanbrengen;

Overwegende dat het beheerscomité in zijn vergadering van 21 december 1964 beslist heeft, de nieuwe aanvragen om de forfaitaire regeling te verkrijgen alleen te onderzoeken in het kader van de nieuwe procedure welke de tot stand te komen wet zal instellen, en het eens was om op zijn volgende vergadering de toestand te onderzoeken zoals hij zich vanaf 1 januari 1965 zou voordoen voor de instellingen die in 1964 de forfaitaire betaling voor de geneeskundige verstrekkingen hadden verkregen; dat het beheerscomité op 11 januari 1965 met zeventien stemmen tegen een en twee onthoudingen beslist heeft: « De in 1964 bestaande forfaitaire overeenkomsten worden verlengd tot 1 maart 1965 op basis van het maandelijks twaalfde, verhoogd met 7,5 t.h.; de betaalde sommen worden beschouwd als voorschotten op de forfaitaire som die achteraf definitief mocht worden overeengekomen »;

Overwegende dat de wet van 8 april 1965, die in de wet van 9 augustus 1963 de wijzigingen heeft aangebracht welke inzonderheid uit de akkoorden van 25 juni 1964 volgen, artikel 29, § 4, betreffende de forfaitaire regeling, heeft opgeheven met uitwerking op 1 januari 1965 en deze regeling heeft georganiseerd bij een nieuwe bepaling, ingevoegd in de wet van 9 augustus 1963 als artikel 34ter in deze voege;

« De verzekeringsinstellingen en de verstrekkers van verzorging die de honorariumtarieven van de overeenkomst of van de verbintenis toepassen, kunnen akkoorden sluiten waarin de forfaitaire betaling van de verstrekkingen wordt bedongen.

»

» Het beheerscomité van de dienst voor geneeskundige verzorging maakt, na advies van de bevoegde nationale overeenkomstencommissie of van de nationale commissie geneesheren-ziekenfondsen of tandheeskundigen-ziekenfondsen, de regelen op luidens welke die akkoorden worden gesloten en stelt de normen vast volgens welke de last der forfaits over de verzekeringsinstellingen wordt verdeeld.

» De akkoorden betreffende het forfait worden gesloten in een commissie onder voorzitterschap van de leidende ambtenaar van de dienst voor geneeskundige verzorging of van zijn afgevaardigde en samengesteld uit vertegenwoordigers van de verzekeringsinstellingen eensdeels en de bij het akkoord bedoelde verstrekkers van verzorging, anderdeels. Ze worden het beheerscomité van de dienst voor geneeskundige verzorging voor advies en de Minister van Sociale Voorzorg ter goedkeuring voorgelegd.

» Samenstelling en regelen inzake werking van de in het vorige lid bedoelde commissie worden door de Koning bepaald. Het akkoord is slechts deugdelijk gesloten indien het bij de stemming door twee derde van de verzekerings-

instellingen wordt goedgekeurd. Het aldus gesloten akkoord verbindt alle verzekeringsinstellingen » ;

Overwegende dat die bepaling, die uitwerking had op 1 januari 1965, niet onmiddellijk kon worden toegepast omdat de regelen inzake forfait nog niet waren vastgesteld door het beheerscomité en omdat de instellingen die moesten optreden bij de procedure tot uitwerking van de akkoorden, nog niet waren opgericht ; dat het beheerscomité beslist heeft de aan de verzoeksters toegestane voorschotten van maand tot maand over het hele jaar 1965 te verlengen ; dat het comité de directeur-generaal van de dienst voor geneeskundige verzorging gelast heeft de verzekeringsinstellingen en de betrokken instellingen samen te roepen om een definitieve regeling voor 1965 uit te werken en de wijze van toepassing voor 1966 te bestuderen ; dat de definitieve regeling voor 1965 voor zes van de verzoeksters op 8 november 1965 en voor de zevende op 31 januari 1966 door het beheerscomité werd aangenomen ;

Overwegende dat de Minister van Sociale Voorzorg, ten einde een akkoord te bereiken bij de besprekingen welke hij inzonderheid met het medisch korps had ingezet, een tot 7 januari 1966 durende pauze heeft voorgesteld, tijdens welke de forfaitaire akkoorden en de aangegane verbintenissen tot die datum zouden blijven gelden ; dat de notulen van de vergadering van het beheerscomité van 10 januari 1966 de volgende passus bevatten :

« Daarop volgt een gedachtenwisseling over de modaliteiten van toekenning van het forfaitair bedrag in 1966. Tot slot daarvan beslist het beheerscomité de studie ervan ter eerstvolgende vergadering aan te vatten, nadat een werkgroep ze vooraf heeft bestudeerd. ... Voorts wordt gepreciseerd dat de in 1965 geldende forfaitaire regeling op 7 januari 1966 een einde heeft genomen » ; dat die laatste volzin de bestreden handeling oplevert ; dat de directeur-generaal op 3 februari 1966 de volgende brief aan de verzoeksters stuurt :

« Ik heb de eer U te laten weten dat het beheerscomité van de dienst voor de verzorgingsinstellingen op 10 januari 1966 beslist heeft, dat de in 1965 geldende forfaitregeling op 7 januari 1966 een einde zou nemen.

» Dienovereenkomstig heb ik de nodige onderrichtingen gegeven om U 1/52 van het definitief forfait dat U over het dienstjaar 1965 heeft verkregen, uit te keren ... » ; dat de verzoeksters die brief als de kennisgeving van de bestreden handeling hebben beschouwd ;

Overwegende dat het beheerscomité op 28 januari 1966, krachtens de hem bij artikel 34ter opgedragen bevoegdheden, de forfaitregelen heeft vastgesteld ; dat het inzonderheid heeft beslist :

- 1° dat het vast bedrag alle verstrekkingen dekt, exclusief de raadplegingen ;
- 2° dat de verzekeringsinstellingen een toegangsrecht van dertig frank moeten eisen dat het persoonlijk aandeel van de rechthebbende vervangt ;
- 3° dat dit toegangsrecht, nadat het geïnd is, mag worden vergoed ;

dat de Raad van State die beslissing van het beheerscomité bij arrest van 17 november 1967 heeft vernietigd, echter alleen in zover zij de verzekeringsinstellingen verplichtte, vóór de raadplegingen een toegangsrecht van 30 frank te eisen en in zover zij toestond dat dit toegangsrecht na de inning wordt vergoed ; dat de regelen betreffende het forfait zodoende, vanaf 8 januari 1966, vastgesteld worden overeenkomstig artikel 34ter van de wet ;

Overwegende dat de tegenpartij betoogt dat het beheerscomité tijdens het jaar 1965 de forfaitaire betalingen buiten de wet om heeft geregeld en dat het, toen het er met zijn beslissing van 10 januari 1966 een einde aan maakte, alleen maar een feitelijke toestand heeft beëindigd ; dat het daarmee geen handeling heeft verricht die door de Raad van State vernietigd kan worden ;

Overwegende dat de in artikel 29, § 4, van de wet van 9 augustus 1963 bedoelde forfaitregeling de volgende kenmerken had : forfaitaire sommen konden alleen worden uitgekeerd aan verzorgingsinstellingen, ter honorering van verstrekkingen verleend door de geneesheren-specialisten die forfaitair worden beloond en die tot een der in artikel 26 bedoelde overeenkomsten waren toegetreden ; dat artikel 29, § 4, met uitwerking op 1 januari 1965 werd opgeheven bij de wet van 8 april 1965, die in de wet van 9 augustus 1963 een artikel 34ter heeft ingevoegd dat de forfaitregeling op een andere grondslag organiseert ; dat, volgens dit artikel, de akkoorden betreffende de forfaitaire betaling betrekking kunnen hebben op alle verstrekkers van verzorging en niet meer alleen op verzorgingsinstellingen — zij hebben niet alleen meer betrekking op de verstrekkingen van geneesheren-specialisten — de geneesheren moeten niet meer forfaitair worden betaald —, een aan de vaststelling van de akkoorden voorafgaande procedure wordt bepaald, waarbij de forfaitregelen door het beheerscomité worden vastgesteld na advies van een commissie — de akkoorden worden gesloten in een commissie en voor advies aan het beheerscomité en ter goedkeuring aan de Minister voorgelegd ; dat die nieuwe regeling, die van die van artikel 29, § 4, grondig verschilt wat betreft de begunstigten van de regeling, de vaststelling van de regelen en het sluiten van de akkoorden, toepasselijk is vanaf 1 januari 1965 ; dat de op grond van artikel 29, § 4, gesloten akkoorden met betrekking tot de forfaitaire betaling onwerkzaam zijn geworden door de inwerkingtreding van artikel 34ter ; dat, al heeft het beheerscomité, opdat de verzoekende instellingen hun verzorging konden blijven verstrekken tijdens het jaar 1965, de regeling « forfaitaire uitbetaling » in dit jaar moeten organiseren op de wijze die haar het meest billijk voorkwam, in afwachting dat de in artikel 34ter bedoelde instellingen werden opgericht, die regeling nochtans niet langer mocht duren dan tot het tijdstip waarop de forfaitregelen werden vastgesteld en op grond daarvan nieuwe akkoorden werden gesloten in de bij evengenoemd artikel 34ter bedoelde commissie, waarvan de inrichting bij het koninklijk besluit van 20 april 1966 was geregeld ; dat het beheerscomité, toen het bij de bestreden handeling een einde maakte aan een regeling welke het in stand had moeten houden in afwachting dat het mogelijk werd de nieuwe regeling toe te passen, een einde heeft gemaakt aan een zuiver feitelijke toestand, waaruit geen rechten voor de verzoeksters zijn kunnen ontstaan ; dat in de exceptie van niet-ontvankelijkheid wordt bewilligd,

Besluit :

De beroepen zijn verworpen.

HOF VAN BEROEP TE GENT

5e Kamer. — 17 december 1968.

Voorzitter : M. E. Verougstraete.

Raadsheren : M. De Witte en Van Bever.

O.M. : M. Versée.

Advokaten : Mrs. Vanderlinden en Gysolle.

Verkoop van onafgewerkte appartementen. — Verbin-
tenis van de koper de architect van de aannemer te
aanvaarden voor de verdere afwerking. — Niet strij-
dig met de artikelen 4 en 6 van de wet van 20
februari 1939.

*Het beding waarbij de koper van een nog te voltooien ap-
partement de door de aannemer-bouwheer aangestelde*

architect aanvaardt als zijn architect voor de verdere afwerking is strijdig noch met art. 4, noch met art. 6 van de wet van 20 februari 1939 op de bescherming van de titel en van het beroep van architect, vermits bij een dergelijk beding de koper vrij zijn architect kiest, en er daaruit ook geen ongeoorloofde associatie blijkt tussen de aannemer en de architect.

H.S. t./ W.V.W.

Gezien de stukken, waaronder de uitgifte van het vonnis van de rechtbank van eerste aanleg te Oudenaarde dd. 1 juni 1967, waartegen tijdig en regelmatig hoger beroep alsmede geldig incidenteel beroep werd ingesteld;

1. De geldigheid van de overeenkomst tussen de appellant-bouwheer en de geïntimeerde-architect.

Overwegende dat de desbetreffende betwisting betrekking heeft op de vraag of de clause waarbij de koper van een nog te voltooiën appartement de door de aannemer-bouwheer aangestelde architect aanvaardt als zijn architect voor de verdere afwerking van het appartement, in overeenstemming is met de gebiedende bepalingen van de wet van 20.2.1939, inzake de keuze van de architect en de onverenigbaarheid tussen het beroep van architect en dit van aannemer;

Overwegende dat, volgens art. 4 van die wet, iedere bouwheer verplicht is beroep te doen op een architect; dat de bouwheer van het kwestieus flatgebouw dan ook wettelijk verplicht was een architect aan te stellen; dat, hoewel hij zelf de aannemer was van het gebouw, in de daardoor ontstane verhouding tussen aannemer en architect in principe geen ongeoorloofde associatie schuilt;

Overwegende dat de bepalingen van art. 4 noch deze van art. 6 inhouden dat de koper van een flat zich met in de plaatsstelling in al diens rechten en verplichtingen tegenover de de verkoper-aannemer van het in opbouw zijnde gebouw niet mag verbinden de gekochte delen verder te laten afwerken volgens de plannen en onder het toezicht van de architect die door de verkoper geldig aangesteld was;

dat immers daardoor de koper vrijelijk de architect als de zijne aanvaardt en hij aldus in regel is met de voorschriften van art. 4 der wet;

dat de nieuwe verhouding tussen de architect (voortaan architect van de koper) en de verkoper (voortaan aannemer van de koper) in principe niet van die aard is dat er van een associatie tussen beiden kan sprake zijn;

dat de omstandigheid dat de architect oorspronkelijk alleen aangesteld was voor de verkoper-aannemer en dat zijn ereloon (dat in de verkoopprijs begrepen is) via de aannemer zal worden betaald nog niet met zich brengt dat de architect daardoor in feite gebonden is ten opzichte van de aannemer en diens belangen zal stellen boven deze van de kopers-bouwheren;

dat hierbij dient aangestipt te worden dat door het beding van de verkoopakte en van de basisakte, waarbij de oorspronkelijke architect — al weze hij door de bouwheer-aannemer aangesteld — zal belast blijven met het toezicht op en de oplevering van de verder te voltooiën appartementen, in feite toch ook de belangen van de toekomstige kopers zullen beschermd worden; dat verder zulk beding in de huidige stand van de wetgeving *practisch* het enig middel is om op een voor de belangen van al de betrokkenen verantwoorde wijze de verkoop van appartementen in opbouw te verwezenlijken;

Overwegende dat de appellant weliswaar aanvoert dat de geïntimeerde in werkelijkheid zijn belangen niet behoorlijk verdedigd heeft tegenover de aannemer; dat nochtans uit de in dat verband aangehaalde feiten, die dan

nog niet allen bewezen zijn, niet volgt dat de geïntimeerde, in heimelijke verstandhouding met de aannemer, opzettelijk zijn taak van toezicht of oplevering niet zou uitoefend hebben, om de belangen van deze laatste te dienen;

Overwegende dat hieruit volgt dat de tegeneis van de appellant, strekkende tot vernietiging van de overeenkomst bestaande tussen hem en de geïntimeerde en tot terugbetaling van de reeds betaalde erelonen, niet gegrond is;

2. Nopens de punten van de hoofdeis:

Ereloon voor de supplementaire werken en interieur-inrichting;

Overwegende dat te dien opzichte de appellant enkel beweert dat de geïntimeerde het bewijs niet geleverd heeft dat hij met betrekking tot die werken enige opdracht zou gekregen hebben;

Overwegende dat het Hof, zoals de eerste rechter, de mening is toegedaan dat het aan de hand van de voorliggende bescheiden vooralsnog niet mogelijk is de desbetreffende eis af te wijzen of in te willigen en dat, gelet op de technische aard der opgeworpen kwesties, vooraf een deskundigen onderzoek nodig is;

De Vorderingsstaten

Overwegende dat, zoals de appellant het trouwens zelf voorhoudt, de principiële oplossing van dit punt verband houdt met de hierboven behandelde betwisting nopens de tussen de partijen bestaande architectenovereenkomst; dat nu die kwestie opgelost werd in de zin van de geldigheid van die overeenkomst, er geen aanleiding toe bestaat om ten aanzien van dit punt het vonnis a quo te hervormen;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15.6.1935;

Alle andere en meeromvattende conclusies van de hand wijzend;

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk, doch ongegrond;

Bevestigt het bestreden vonnis in al zijn beschikkingen en veroordeelt de appellant tot de kosten van de instantie in hoger beroep.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

14e Kamer. — 6 maart 1968.

Voorzitter: M. Tollebeek.

Rechters: Mevr. Schmidt en M. de la Kethulle de Ryhove.
Openbaar ministerie: M. de Marneffe.

Echtscheiding. — Internationaal privaatrecht. — Jeugdrecht. — Vreemdelingen. — Kinderen. — Persoonlijk statuut. — Bewaking. — Toepasselijke wet. — Bevoegde rechtbank.

Weliswaar wordt datgene dat door art. 302 B.W. geregeld wordt betreffende het beheer over de persoon en de goederen van minderjarige kinderen na echtscheiding, door de wet van 8 april 1965 onttrokken aan de bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg, maar art. 302 B.W., gewijzigd door die wet, is enkel toepasselijk op Belgische kinderen, daar het persoonlijk statuut van kinderen van vreemde nationaliteit beheerst wordt door hun nationale wet.

De jeugdrechtbank neemt uitsluitend kennis van de zaken, die haar krachtens de wet van 8 april 1965

worden toegewezen, terwijl de rechtbank van eerste aanleg volheid van rechtspraak heeft.

Daaruit volgt, dat de rechtbank van eerste aanleg, die de echtscheiding tussen echtgenoten van Franse nationaliteit toelaat, bevoegd is om uitspraak te doen over de bewaking van hun minderjarige kinderen, eveneens van Franse nationaliteit, met toepassing van art. 302 van de Code civil.

Aymon t./ Jacobs.

Overwegende dat partijen van Franse nationaliteit zijn ;

Overwegende dat bij toepassing van art. 1 van de wet van 27-6-1960, in geval van huwelijk tussen vreemdelingen, de toelaatbaarheid van de echtscheiding wegens een bepaalde oorzaak door de Belgische wet wordt beheerst, tenzij de nationale wet van de echtgenoot die de echtscheiding vraagt, zich er tegen verzet ;

Overwegende dat, volgens art. 3 van de wet van 27-6-1960, de gronden van echtscheiding volgens de Belgische wet worden bepaald ;

Overwegende dat uit een strafrechtelijk onderzoek dat aanleiding gaf tot een in kracht van gewijsde gegaan en in regelmatige vorm voorgelegd vonnis van de Correctionele Rechtbank te Brussel (23ste kamer) d.d. 18 december 1967 de openbare vordering vervallen verklarende wegens intrekking van de klacht, blijkt dat verweerster met een andere man betrekkingen heeft gehad, welke voor eiser grove beledigingen daarstellen en dit tussen 1 januari en 4 juni 1967 ;

Overwegende dat er grond is tot echtscheiding luidens artikel 231 van Burgerlijk Wetboek uitdrukkelijk vermeld in de besluiten van eiser ;

Over de bewaking der minderjarige kinderen :

Overwegende dat twee minderjarige kinderen, van Franse nationaliteit, uit de echt van partijen geboren zijn ; dat aanlegger de bewaking vraagt van die twee kinderen ;

Overwegende dat het persoonlijk statuut van deze kinderen beheerst wordt door hun nationale wetgeving ; dat art. 302 van het burgerlijk wetboek, nog steeds in voege in Frankrijk, vermeldt dat de kinderen toevertrouwd worden aan de echtgenoot die de echtscheiding bekomen heeft, tenzij de rechtbank, op verzoek van de familie of van het openbaar ministerie, in het meerder belang van de kinderen, beveelt dat alle of enkele van hen zullen toevertrouwd worden aan de zorgen, hetzij van de andere echtgenoot, hetzij van een derde persoon ;

Overwegende weliswaar dat de wet van 8-4-1965 betreffende de jeugdbescherming datgene wat voorzien is door artikel 302 oud van het burgerlijk wetboek, aan de bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg onttrokken heeft.

Overwegende dat het voormeld artikel, gewijzigd door art. 16 der wet van 8-4-1965, enkel en alleen toepasselijk is op de Belgische kinderen, daar het persoonlijk statuut der kinderen van vreemde nationaliteit beheerst wordt door hun nationale wet ;

Overwegende dat art. 7, § 1 van de wet van 8-4-1965, betreffende de jeugdbescherming bepaalt dat de jeugdrechtbank uitsluitend kennis neemt van de zaken die haar krachtens deze wet worden toegewezen, terwijl de rechtbank van eerste aanleg de volheid van rechtspraak geniet ;

Overwegende dat uit deze beschouwingen blijkt dat de intrekking van bevoegdheid betreffende de kinderen aan de Belgische wet onderworpen, niet insluit dat de rechtbank van eerste aanleg niet zou mogen beslissen over de bewaking van de kinderen waarvan het persoonlijk statuut de toepassing van een vreemde wet niet eist ;

Overwegende dat, in casu, het belang van de twee min-

derjarige kinderen uit de echt van partijen geboren vergt dat de bewaking ervan aan aanlegger dient toevertrouwd te worden ;

Overwegende dat al de rechtsvormen in acht genomen werden ;

Gelet op artikelen 4 en 42 van de wet van de 15 juni 1935 ;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Gehoord de Heer de Marneffe, Substituut-Procureur des Konings in zijn eensluidend advies ter openbare zitting gegeven ;

Rechtsprekende bij verstek tegen verweerster wegens niet verschijnen ;

Alle andere of strijdige conclusiën verwerpend gelet op artikel 231 van het Burgerlijk Wetboek, laat de echtscheiding toe op grond van ;

beledigingen van ergen aard ten nadele van verweerster tussen : A. R. H., geboren te Parijs (Vde arr. Seine - Frankrijk) op 17 juli 1911, aanlegger, en J. A. J., geboren te Vilvoorde, op 28 december 1927, verweerster ; gehuwd te Vilvoorde, op 12 oktober 1948.

Vertrouwt aan aanlegger de bewaking toe over de uit de echt der partijen geboren minderjarige kinderen : Hélène-Renée en Jeannine-Raymonde, beiden te Vilvoorde op 22-9-49 geboren ;

Veroordeelt verweerster tot de kosten.

NOOT. — In een geding waarin de Belgische rechter ge-
roepen wordt naar vreemd recht te oordelen past hij steeds
zijn eigen procesrecht toe. Door de wet van 27 juni 1960
werd dit procesrecht niet gewijzigd. Verg. o.a. R.P.D.B.,
Complément, Divorce et Séparation de Corps, nr. 590.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

1e Kamer. — 13 januari 1969.

Voorzitter : M. Vanden Bussche.

Rechters : M.M. Lebbe en Lamiroy.

Advocaten : Mrs. Kervyn en De Grave.

Bezoekrecht. — Tussen bloedverwanten in zijlinie. — Betekenis. — Onschendbaarheid der woning. — Geen burgerlijke aktie om toegang te verkrijgen.

Het bezoekrecht is het recht dat bepaalde bloedverwanten bezitten om minderjarige kinderen te bezoeken of hun bezoek te ontvangen niettegenstaande het verzet of minstens zonder de toelating te moeten verkrijgen vanwege diegenen die de ouderlijke macht of het bewakingsrecht over deze kinderen uitoefenen.

Indien een persoon gebruik maakt van de fysieke onbeholpenheid van een ander om het bezoek van familieleden te beletten, kan dit feit een strafbare sequestratie uitmaken, doch de derden beschikken over geen burgerlijke vordering om toegang te verkrijgen tot de verblijfplaats van de gesequesteerde, daar ingevolge art. 10 van de Grondwet, de woning onschendbaar is.

Bouriez t./ Moison en Bouriez.

Overwegende dat aanlegsters beweren dat eerste gedaagde weigert hun broeder, tweede gedaagde, die verlamd is, te laten bezoeken alhoewel deze bezoek van aanlegsters zou wensen ;

Overwegende dat tweede verweerder aan de deurwaarder die hem de dagvaarding bracht inderdaad gezegd

heeft volgens hetgeen deze laatste akteerde, dat hij uitdrukkelijk wenste dat zijn zusters hem kwamen bezoeken, terwijl eerste gedaagde even uitdrukkelijk verklaarde dat zij zich tegen dit bezoek verzette om de vrede in huis te hebben;

Overwegende dat eerste verweerster voorhoudt dat alleen de voorzitter van de rechtbank zou bevoegd zijn om over deze vordering te wijzen vermits zij ertoe zou strekken dringende en voorlopige maatregelen te nemen in het belang van een der echtgenoten en dat art. 221 van het Burgerlijk Wetboek dergelijke vordering uitsluitend aan de voorzitter van de rechtbank toekent;

Overweegende dat aanlegsters hun vordering voorstellen als een vordering tot het bekomen van «bezoek-recht»;

dat deze vordering in de rechtspraak een goed omschreven betekenis heeft verkregen; dat het bedoelt het recht dat bepaalde bloedverwanten bezitten om minderjarige kinderen te bezoeken of bezoek ervan te ontvangen, niettegenstaande het verzet of minstens zonder de toelating te moeten verkrijgen, vanwege diegene die de ouderlijke macht of het bewakingsrecht over deze kinderen heeft;

dat niets van dien aard hier in kwestie is; dat aanlegsters dan ook ten onrechte verwijzen naar de nummers 53 en volgende van A.P.R.V.O. bezoekrecht, waar de term in zijn technische betekenis genomen is;

Overwegende dat naar luid van artikel 10 van de Grondwet de woning onschendbaar is; dat niemand de woning van wie in het land gevestigd mag binnentreden, dan mits zijn toestemming, dat alleen de wetgever bevoegd is om uitzonderingen op deze regel voor te schrijven en de rechēbanken aan niemand toegang kunnen verlenen tot het huis van een ingezetene, dan in de gevallen die positief door een wet zijn voorzien;

Overwegende dat indien een persoon die gebruik maakt van de fysieke onbeholpenheid van een ander persoon om hem zonder wettige reden van de bezoeker af te sluiten die hij in zijn huis wenst te ontvangen, dit feit een strafbare sequestratie kan uitmaken doch aan derden geen burgerlijke vordering verleent om persoonlijk toegang te krijgen tot het huis van de zogenaamd ge-sequestreerde;

dat de vordering dus ongegrond is;

Om deze redenen;

De rechtbank;

Verleent verstek tegen tweede gedaagde;

Wijst de vordering af en verwijst aanlegsters tot de kosten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TONGEREN

24 november 1967.

Voorzitter: M. José Toppet.

Rechters: MM. Jean Spaas en Jean Réard.

Advocaten: Mr. Gilkens loco Mr. Paul Pollet
en Mr. J. Scheepers.

Verkeersongeval in België op de weg naar het werk. — Arbeider in dienst van Nederlandse werkgever. — Art. 12 van de Verordening Nr. 3 van de Europese Economische Gemeenschap (E.E.G.). — Belgische vrederechter onbevoegd.

De verordeningen van de E.E.G. bezitten rechtskracht in België — Art. 12 van de verordening N° 3 primeert op de in België vigerende wetgeving op de arbeidsonge-

vallen op grond van het principe : « Lex posterior derogat priori. »

N.V. Essimex t./ Jacques Jans.

Feiten :

Overeenkomstig het arbeidscontract dd. 30-3-62 is be-roepene als werknemer in dienst van beroepster. Art. 3 der overeenkomst stipuleert o.a. het volgende: « Behoudens opzegging door één der partijen, wordt de verbintenis definitief na afloop van de veertiende dag, en voor zolang de werknemer kan worden tewerkgesteld bij de fa. Van Gend & Loos in Nederland. »

Als bijvoegsel aan gezegd arbeidscontract wordt op 21-6-63 tussen partijen gestipuleerd verwijzend naar art. 12 van de verordening Nr. 3 der Europese Gemeenschap: « van 1 juli 1963 zal de nederlandse wetgeving op de sociale zekerheid toepasselijk zijn op het arbeidscontract. »

Op 2-9-63 wordt beroepene het slachtoffer van een verkeersongeval te Vroenhoven (België) zijnde op de weg naar het werk; ingevolge dit ongeval beweert beroepene een blijvende invaliditeit te behouden van 15%.

Op grond van de in België vigerende wet op de arbeidsongevallen (zie gecoördineerde wetten van 28.9.31 Staatsblad 30.10.31 en de daarop volgende wijzigingen) dagvaart beroepene zijn werkgever voor de vrederechter van het kanton Tongeren in betaling van de wettelijk voorziene schadeloosstelling.

Voor de rechter besluit beroepster tot de onbevoegdheid van de vrederechter, op grond dat, niet de Belgische wet van toepassing is, doch wel de Nederlandse wet en dit ingevolge art. 12 van de verordening Nr 3 van de E.E.G.

De vrederechter is op dit middel niet ingegaan, heeft zich bevoegd verklaard; doch vooraleer over de grond van de zaak te oordelen werd een medische expertise be-volen. Beroepster heeft zich in beroep voorzien.

In Rechte :

Overwegende dat de verordeningen van de E.E.G. welke krachtens art. 51 van het verdrag van Rome van 25 maart 1957 — goedgekeurd door de Belgische wet van 2 december 1957 en verschenen in het Belgisch Staatsblad van 25 december 1957 — in België rechtskracht bezitten.

Overwegende dat art. 12 van de verordening N° 3 van de E.E.G. als volgt luidt: « Onverminderd de bepalingen van deze titel op de werknemers of daarmede gelijkgestelden die werkzaam zijn op het grondgebied van een Lid-Staat, de Wetgeving van deze staat van toepassing is, zelfs indien zij op het grondgebied van een andere Lid-Staat woonachtig zijn of indien hun werkgever of de zetel van de onderneming waarbij zij in dienst zijn, zich op het grondgebied van een andere Lid-Staat bevindt. »

Overwegende dat art. 12 der verordening N° 3 primeert op de in België vigerende wetgeving op de arbeidsongevallen op grond van het principe: « Lex Posterior, derogat priori. »

Overwegende dat ter zake niet betwist is en trouwens duidelijk blijkt uit de overeenkomst tussen partijen, dat de arbeidsovereenkomst afgesloten werd enkel en alleen om beroepene te werk te stellen in Nederland;

Overwegende dat er ook geen sprake kan van zijn dat be-roepene gedetacheerde arbeider zou zijn; dat art. 13 der verordening N° 3 ter zake haar toepassing niet vindt.

Overwegende dat dient besloten te worden dat de Nederlandse wetgeving ter zake van toepassing is;

Overwegende dat de eerste rechter ten onrechte zijn bevoegdheid geput heeft in de Belgische wetgeving op de arbeidsongevallen;

Overwegende dat luidens de Nederlandse ter zake vige-rende wetgeving de bevoegdheid van de vrederechter van

het kanton waarin het ongeval zich voordeed, niet voorzien is;

Overwegende dat de Vrederechter zich onbevoegd diende te verklaren om kennis te nemen van de eis.

Gezien art. 2; 30 tot 37 en 41 der wet van 15 juni 1935;

Om deze redenen,

De rechtbank

Statuerende in graad van beroep en op tegenspraak, alle andere of strijdige besluiten verwerpende als niet gegrond:

Verklaart het beroep ontvankelijk en gegrond.

Doet het vonnis a quo te niet:

en opnieuw rechtdoende: zegt voor recht dat de vrederechter van het kanton Tongeren onbevoegd was om kennis te nemen van de vordering.

Veroordeelt beroepene tot de kosten in beide aanleggen. ⁽¹⁾

(1) NOOT: Zie in dezelfde zin: Conferentie der jonge Balie te Tongeren. «De taak van de nationale rechter bij de handhaving van het Europees Gemeenschapsrecht. R.W. 1964 - Kol. 83)

Corr. recht. te Tongeren. 24.9.'65 (R.W. 1.10.1967 kol. 260)

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUSSEL.

Kort geding. — 2 juni 1967.

Voorzitter: M. Van Dijk.

Referendaris: Mè Van der Gucht.

Advocaten: Mrs. Van Baarle en Van Halmé.

Taalgebruik in gerechtszaken. — Rechtbank te Brussel. — Aanvraag tot wijziging van de taal van de rechtspleging. — Ondertekend door één van de drie beheerders van een vennootschap. — Weigering. — Voldoende kennis. — Beoordeling.

Gedaagvaard in het Nederlands voor de rechtbank van koophandel te Brussel, vraagt een vennootschap dat de rechtspleging in het Frans zou worden voortgezet; de aanvraag is ingediend bij geschrift en ondertekend door één van de drie beheerders.

De zin van de wet is dat de rechter ter zitting zou vaststellen dat de verweerder de taal van de inleidende akte niet kent. Voor vennootschappen moet die vaststelling geschieden ten overstaan van elke beheerder, zelfs indien het gaat om vreemdelingen.

Bovendien zijn ten deze de meeste stukken, in alle geval de technische documenten en de briefwisseling, in het Nederlands gesteld, waaronder sommige door een beheerder ondertekend zijn.

Volgt weigering.

N.V. Hypothecaire Beleggingskas i./ N.V. Burroughs.

Gezien het geboekt exploit van dagvaarding dd. 2 mei 1967;

Gelet op artikel 4 van de wet dd. 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Overwegende dat verweester vraagt dat de rechtspleging in het Frans zou worden voortgezet;

Overwegende dat de aanvraag is ingediend bij geschrift ondertekend door één van de drie beheerders van verweester;

Overwegende dat volgens artikel 4, § 2, van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

het vereist wordt dat de verweerder een eigenhandig geschreven aanvraag zou ondertekenen; dat, wat de vennootschappen betreft, gezegde wet geen uitdrukkelijk voorschrift bevat; dat de zin van de wet is dat de rechter zou vaststellen, ter zitting, dat de verweerder de taal van de inleidende procedureakte niet kent; dat aldus voor vennootschappen deze vaststelling moet geschieden ten overstaan van elke beheerder; dat gezegde wet van openbare orde is en het voornoemd bewijs ter zitting dient voorgebracht, zelfs indien het gaat om vreemdelingen, waarvan men redelijk kan vermoeden dat ze de betrokken taal niet kennen;

Dat het niet onmogelijk was de aanvraag, door de genoemde beschikking van openbare orde geëist, voor te brengen, voor de twee andere beheerders;

Overwegende dat, ten overvloede, de meeste stukken, zoniet alle stukken, en in ieder geval de technische documenten en de briefwisseling in het Nederlands zijn opgesteld, waaronder zekere zijn ondertekend door de beheerder Fradin;

Dat men niet ernstig kan beweren dat men geen universitaires, bevoegd in electronica, zou kunnen vinden om een Nederlands verslag ter zake op te maken; dat deze loutere bevestiging van verweester door geen enkel element is gestaafd;

Dat het zodoende niet bewezen is dat verweester de Nederlandse taal niet kent;

Om deze redenen,

Zeggen dat de rechtspleging zal worden voortgezet in het Nederlands;

Behouden de beslissing over de kosten voor.

NOOT. — De maatschappelijke zetel van de verweester was te Brussel gevestigd. Haar raad van beheer bestond uit drie vreemdelingen.

VREDEGERECHT TE BERCHEM.

23 mei 1967.

Rechter: M. van Alsenoy.

Advocaten: Mrs. Impens en J. Dyck.

Diamantbedrijf. — Sociale verzekeringen. — Wet van 12 april 1960. — Bijdragen. — Rechtsvordering. — Aard van de bijdragen. — Geen strijdigheid met de Nederlands-Belgisch-Luxemburgse douaneovereenkomst, de G.A.T.T. of het Verdrag van Rome.

Het Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders eist van gedaagde betaling van bijdragen krachtens art. 2bis van de wet van 12 april 1960, naar luid waarvan alle personen die ruwe diamant invoeren gehouden zijn tot betaling van een bijdrage, bestemd om het sociaal fonds toe te laten de opdracht te vervullen waarmede het door art. 2 belast is.

Het Fonds treedt in de dagvaarding geldig op door twee van zijn beheerders die aangewezen zijn op de wijze bepaald in art. 18, 4e en 7e lid van het K.B. van 21 november 1960.

De gevorderde bijdrage is van sociale aard en kan niet met een belasting of taxe gelijkgesteld worden. De wet van 12 april 1960 is derhalve niet in strijd met de Nederlands-Belgisch-Luxemburgse douaneovereenkomst van 4 september 1944 of met het algemeen akkoord betreffende de douanetarieven en de handel (G.A.T.T.). Ze is evenmin in strijd met de bepalingen

van het verdrag van 25 maart 1957 tot instelling van een Europese Economische Gemeenschap.

Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders t./ Dekker.

Overwegende dat de vordering gesteund is op art. 2bis van de wet van 12 april 1960, dat als volgt luidt :

« Alle personen die ruwe diamant invoeren zijn gehouden tot betaling van een bijdrage, bestemd om het sociaal fonds toe te laten de opdracht te vervullen waarmede het door artikel 2 belast is.

Het bedrag van de door deze personen verschuldigde bijdrage is gelijk aan 1/3 % van de door hen ingevoerde diamant.

De Koning kan evenwel vrijstelling van deze bijdrage verlenen wanneer de in vorig lid bedoelde diamant een waarde van 300 fr. per kwadraat niet overschrijdt of wanneer de diamant uit Nederland wordt ingevoerd binnen de perken van het ruilakkoord tussen de Belgische en Nederlandse diamantnijverheden. »

Overwegende dat eiser op grond van de voornoemde wettekst een bedrag vordert van 10.000 fr., zijnde de bijdrage en bijslagen over de jaren 1960 en 1961 ;

Over de ontvankelijkheid der vordering :

Overwegende dat de verweerder de onontvankelijkheid van de vordering inroept omdat de dagvaarding betekend werd ten voorzoeke van eiser, openbare instelling, en in rechte optredend door twee van zijn beheerders nl. de Heer Schoeters Frans, ondervoorzitter van de raad van beheer, Kielpark 121, Antwerpen, en de Heer Kets Karel, Vrede-laan 20, Lier ;

Overwegende dat verweerder beweert dat de dagvaarding moest betekend worden ten voorzoeke van de ganse beheerraad ;

Overwegende dat ten overstaan van deze betwisting het past de bepalingen van de statuten die betrekking hebben op het-in-rechte-treden, te onderzoeken ;

Overwegende dat het K.B. van 21 november 1960 de statuten bevat van de eiser ;

Overwegende dat om zijn doel te kunnen verwezenlijken de beheerraad paritair werd samengesteld uit beheerders die de werkgevers of de werknemers vertegenwoordigen ;

Overwegende dat aldus art. 19 bepaalt :

« De beheerraad mag namelijk pleiten als eiser en/of als verweerder voor de rechtbanken en uitvoeren of laten uitvoeren van de vonnissen » ;

Overwegende dat hetzelfde art. 19 eveneens bepaalt :

« De rechtsvorderingen in hoedanigheid van eiser en verweerder worden ingesteld of verdedigd in naam van het fonds door de beheerraad op vervolging en benaerstiging van de voorzitter of van één of meerdere beheerders daartoe aangewezen » ;

Overwegende dat die tekst voor Ons zeer duidelijk is, en klaar, zegt dat de beheerraad één of meerdere beheerders mag aanwijzen om een vordering in te stellen in naam van het sociaal fonds ;

Overwegende dat er dus alleen moet onderzocht worden of de twee beheerders vermeld in de dagvaarding op een regelmatige wijze door de beheerraad worden aangewezen ;

Overwegende dat artikel 18, 4° lid, van het voormeld K.B. vermeldt dat de beheerraad slechts geldige beslissingen kan treffen bij aanwezigheid van de meerderheid der leden en van elk der beide afvaardigingen (werkgevers - werknemers) ;

Overwegende dat indien bij een tweede vergadering de in de vorige leden vermelde meerderheid niet kon bereikt de beslissingen geldig zullen genomen worden bij eenvoudige meerderheid der aanwezige leden, welk hun aantal

dus ook weze en welke de vertegenwoordiging der beide afvaardigingen ook zij ; (art. 18, 7° lid) ;

Overwegende dat het niet ernstig kan worden betwist dat de twee beheerders in de dagvaarding vernoemd werden aangewezen zoals bepaald in art. 18, 5° lid en 18, 7° lid ;

Overwegende immers dat een eerste maal de beheerraad op 12 maart 1963 vergaderde met op de dagorde « Voorstellen tot instellen van gerechtelijke vervolgingen » ; dat de beheerraad op 12 maart 1963 geen geldige beslissingen kon treffen omdat de meerderheid van beide afvaardigingen afwezig was ;

Overwegende dat de beheerraad alsdan besliste een nieuwe vergadering van de beheerraad te beleggen op 20 maart 1963 met hetzelfde punt als voornoemd op de dagorde ; dat de uitnodigingen om aanwezig te zijn op de tweede vergadering van de beheerraad o.m. vermeldten : « Tevens maken wij u er opmerkzaam op dat in overeenstemming met art. 18 van het K.B. dd. 21.11.60 tot vaststelling van de statuten van het sociaal fonds voor de diamantarbeiders de raad bij een tweede vergadering geldige beslissingen kan nemen bij eenvoudige meerderheid van de aanwezige leden » ;

Overwegende dat derhalve op die tweede vergadering dd. 20.3.63, de beheerraad geldig besliste tot de invoering over te gaan en de heren Frans Schoeters en Karel Kets aanwees om de vordering in te stellen ;

Overwegende dat echter verweerder pleit dat de rechtspraak aanvaardt dat als de statuten van een Naamloze Vennootschap vermelden dat de rechtsvorderingen worden ingesteld in naam van de vennootschap door de beheerraad, vervolging en benaerstiging van een bepaald afgevaardigde-beheerder, deze bepaling zo dient verstaan dat het de beheerraad is die de vennootschap vertegenwoordigt in de rechtsvorderingen die ingesteld worden, en dat de afgevaardigde alleen de uitvoeringsakten kan vervullen die het vervolg van de rechtspleging met zich brengen ;

Overwegende dat ingevolge de voornoemde rechtspraak verweerder pleit dat een dagvaarding zoals terzake die de identiteit van al de beheerders niet vermeldt nietig is ;

Overwegende dat er echter desaan gaande een wezenlijk verschil bestaat tussen de handelsvennootschappen (waarop die rechtspraak betrekking heeft) en een instelling van openbaar nut, zoals eiseres, opgericht door een wet waarvan de statuten in de vorm van een Koninklijk Besluit werden gepubliceerd ;

Overwegende immers dat de statuten van een handelsvennootschap hun oorsprong vinden in de toestemming van de stichters bij het oprichten van de vennootschap ;

Overwegende dat derhalve, wanneer de stichters standregelen uitwerken die strijdig zijn met de gebiedende bepalingen van de wet, of met de essentiële structuur van een vennootschap, deze standregelen nietig zijn en geen uitwerking hebben ;

Overwegende dat aldus terzake een deel van de rechtspraak heeft geoordeeld dat in zake handelsvennootschappen alleen de beheerraad de vennootschap vertegenwoordigt in de rechtsvorderingen die worden ingesteld, ook wanneer de standregelen anders luiden ;

Overwegende echter dat de rechtspraak haar bevoegdheid schromelijk zou te buiten gaan wanneer zij de standregelen van een openbare instelling zou nietig verklaren die werden uitgevaardigd onder vorm van een Koninklijk Besluit dat werd genomen in uitvoering van een wet ;

Overwegende dat het niet denkbaar is dat de gewone rechtbanken een dergelijk Koninklijk Besluit geheel of gedeeltelijk zouden nietig of onbestaande verklaren, omdat de rechtbanken alsdan op flagrante wijze zich de bevoegdheid van de wetgevende en uitvoerende macht zouden aanmatigen en zich boven de wetgevende en uitvoerende macht zouden stellen ;

Overwegende dat ter zake de wetgever zijn bijzondere redenen had in de standregelen een bepaling in te lassen waarbij een eis kan worden in ested of vervolging en beneerstiging van één of meerdere beheerders ;

Overwegende dat deze openbare instelling met rechts-persoonlijkheid, een beheerraad heeft met twee soorten beheerders die uiteraard totaal tegenstrijdige belangen vertegenwoordigen (werkgevers-werknemers), terwijl de beheerders van handelsvenootschappen niet bepaalde belangen vertegenwoordigen ;

Overwegende dat de enen (werknemers) er belang bij hebben dat er zoveel mogelijk aan bijdragen wordt geïnd, terwijl de anderen er belang bij hebben dat de bijdragen liefst zo laag mogelijk zijn ;

Overwegende dat men zich dus kan indenken dat de beheerders-werkgevers met een zeker ongenoegen ertoe besluiten vorderingen in te stellen tegen hun collega's werkgevers die zij in de beheerraad vertegenwoordigen ; dat om die reden sommige beheerders niet graag op bepaalde zittingen van de beheerraad aanwezig zijn met het gevolg dat er geen normale meerderheid wordt bereikt om een geldige beslissing te nemen ;

Overwegende dat daarom de wetgever heeft gevorderd dat op de tweede vergadering zelfs een minderheid geldige beslissingen kan nemen, zoals o.m. het aanwijzen van beheerders gelast met het instellen van vorderingen ;

Overwegende dat ter zake de beheerders die aldus worden aangewezen werkelijk de macht hebben gekregen van de beheerraad om die vorderingen in te stellen zodat ze niet meer op vervolging en beneerstiging van de beheerraad moet worden ingesteld ;

Overwegende dat deze uitdrukkelijke bevoegdheid letterlijk voorzien is in het K.B. genomen in uitvoering van een wet, en daarenboven deze overdracht van bevoegdheid wenselijk en nuttig is opdat deze instelling haar zending behoorlijk zou kunnen vervullen wegens de grote tegenstrijdigheid van belangen bij de beheerders ;

Overwegende dat deze overdracht van bevoegdheid geen splitsing is van de éénheid van de beheerraad als bestuursorgaan, daar twee beheerders vernoemd in de dagvaarding hun macht verkrijgen van heel de beheerraad ;

Overwegende dat derhalve de eis zoals gesteld ontvankeijk is ;

Over de grond :

Overwegende dat verweerder pleit dat de door eiser ingeroepen wetgeving in strijd is met de door België afgesloten internationale verdragen, meer bepaald met de artikelen 9, 12 en 85 van het verdrag van 25 maart 1957 zogenoemd verdrag van Rome, de Nederlands-Belgische-Luxemburgse douaneovereenkomst van 4 september 1944, en het algemeen akkoord betreffende de douanetarieven en de handel ;

Overwegende dat derhalve verweerder besluit dat Wij die wetgeving nietig, minstens onwettig zouden verklaren, allermint een prejudiciële beslissing zouden aanvragen bij het Hof van Justitie ;

Overwegende dat eiser daarentegen stelt dat Wij onbevoegd zijn om een wet nietig te verklaren ;

Overwegende dat Wij eerst moeten onderzoeken of er eventueel tegenstrijdigheid is tussen onderhavige wetgeving om de hiervoor genoemde verdragen, en dat Wij slechts na dit onderzoek eventueel kunnen oordelen of Wij bevoegd zijn om deze wetgeving nietig, minstens onwettig te kunnen verklaren ;

A) Nederlands-Belgisch-Luxemburgse douane overeenkomst :

Overwegende dat verweerder zich beroept op artikel 11 van dit verdrag dat bepaalt dat voor wat betreft de koopwaren afkomstig van of bestemd voor derde

londen, de invoer- en accijnsrechten, evenals alle belastingen, taxen en welkdanige afhoudingen ook, te innen ter gelegenheid van de invoer, uitvoer of transit, het voorwerp moeten uitmaken van gemeenschappelijke tarieven met dezelfde heffingen ;

Overwegende dat uit de voornoemde wettekst blijkt dat het om belastingen gaat die geheven worden ter gelegenheid van invoer, uitvoer of transit ;

Overwegende immers dat een arrest van het Hof van Cassatie van 30 november 1950 een belasting als volgt bepaalt :

« L'impôt est un prélèvement pratiqué par voie d'autorité par l'Etat, les provinces et les communes sur les ressources des personnes qui vivent sur leurs territoires ou y possèdent des intérêts, pour être affecté aux services publics » ;

Overwegende dat het opvalt dat alleszins de « bijdrage » die ter zake gevorderd wordt geen belasting of geen taks is ;

Overwegende immers dat het terzake gaat over bijdragen van sociale aard die niets gemeens hebben met belastingen ;

Overwegende dat zulks blijkt uit de bestemming van de bijdrage die moet dienen « om het financieren, het toekennen en uitbetalen van bijkomende sociale voordelen aan de diamantarbeiders » (art. 2, wet 12-4-1960) ;

Overwegende dat de Raad van State in zijn advies van 19 december 1961 verklaarde « Het Sociaal Fonds voor diamantbewerkers is een door de wetgever opgericht fonds voor bestaanszekerheid » ;

Overwegende dat uit de parlementaire besprekingen eveneens blijkt dat alleen wegens de eigen geaardheid en het speciaal karakter van de diamantnijverheid het sociaal fonds voor diamantarbeiders moeilijk eenzelfde inningsstructuur kan aanvaarden als de andere fondsen voor bestaanszekerheid (Parl. Dok. Kamer, Zitting 1961-62 - n° 326,1) ;

Overwegende dat het innen van deze bijdrage van sociale aard daarom niet mag gelijkgesteld worden met het innen van een belasting of taks ;

B) Algemeen akkoord betreffende douanetarieven en handel : G.A.T.T.

Overwegende dat volgens de art. 23, 27 en 28 van het voormeld algemeen akkoord betreffende de douanetarieven en de handel, wanneer het toegepast recht gewijzigd wordt, nieuwe onderhandelingen moeten plaats vinden en sinds het ontstaan van de gemeenschappelijke markt eveneens met de voornaamste leverancier, zijnde Groot-Brittannië onderhandelingen moeten aangeknoopt worden om tot een akkoord aangaande de wijziging van de douanerechten te komen ;

Overwegende dat verweerder pleit dat deze procedure niet gevolgd werd zodat de vordering strijdig zou zijn met het voornoemde verdrag ;

Overwegende dat de beweringen van verweerder gegrond zouden kunnen zijn wanneer het zoals hiervoor gezegd niet zou gaan over een bijdrage van sociale aard, doch over een belasting of taks ;

Overwegende dat Wij voldoende hiervoor hebben aangetoond dat de vordering alleszins niet mag gelijkgesteld worden met het innen van een taks of belasting, doch werd ingesteld om meer sociale zekerheid voor de diamantarbeiders te verwezenlijken.

Overwegende dat derhalve deze argumentatie van verweerder ongegrond is ;

C) Schending van het Verdrag tot instelling van een Europees Economische Gemeenschap, afgesloten te Rome op 25 maart 1957, goedgekeurd door de Belgische wet van 2 december 1957 ;

Overwegende dat verweerder zich beroept op art. 12 en 95 van voornoemd verdrag om te pleiten dat de onderhavige wetgeving in tegenstrijd is met het voornoemde verdrag;

Overwegende dat art. 12 van dit verdrag bepaalt dat de lidstaten zich onthouden onderling nieuwe in- en uitvoerrechten of heffingen van gelijke werking in te voeren en de rechten en heffingen te verhogen, welke zij in hun onderlinge handelsbetrekkingen toepassen;

Overwegende dat art. 95 bepaalt dat de lidstaten op de produkten van de overige lidstaten, al dan niet rechtstreeks geen hogere binnenlandse belastingen, van welke aard ook, dan die welke al dan niet rechtstreeks op gelijksoortige nationale produkten worden geheven, zullen heffen; dat bovendien de lidstaten op de produkten van de overige lidstaten geen zodanige binnenlandse belastingen heffen, dat daardoor andere produkten zijdelings worden beschermd;

Overwegende dat het eens te meer uit deze bepalingen blijkt dat zij betrekking hebben op lasten en taksen en niet op sociale bijdragen zoals ter zake;

Overwegende dat het niet volstaat vast te stellen dat de onderhavige bijdrage «geheven» wordt op de ingevoerde koopwaar om te besluiten dat die «heffing» strijdig is met het verdrag;

Overwegende immers dat de heer Minister Servais op deze argumentatie duidelijk antwoordde naar aanleiding van een vraag om inlichtingen van de Europese commissie, «Ik moge er U vooreerst uitdrukkelijk op wijzen, dat de beschouwde bijdrage van 1/3 % welke tot spijzing van het sociaal fonds voor de diamantarbeiders ten laste gelegd wordt van alle personen die ruwe diamant invoeren in voormelde brief ten onrechte als een «taxe» gekwalificeerd wordt. Het is nochtans duidelijk, dat de hoofdelementen die de «taxe» en het douanerecht in het algemeen kenmerken, ter zake niet aanwezig zijn. Het douanerecht heeft inderdaad in hoofde de spijzing van de staatskas op het oog en in bijkomende orde het opleggen van beperkingen of verbod van invoer met het oog op het algemeen belang, het verzamelen van elementen voor de handelsstatistiek en ten slotte het beschermen van de nationale handel en nijverheid (R.P.D.B. v° Douanes et Accises n° 1, 2° al.) Deze oogmerken zijn geheel vreemd aan de beschouwde bijdrage».

Overwegende dat echter de verweerder vasthoudt aan het gebezigde woord «heffing» om te besluiten dat de bedoelingen van het verdrag verder reiken dan «het heffen van belastingen of taksen» en dat die term elke heffing bedoelt;

Overwegende dat het Hof van Justitie der Europese Gemeenschappen betreffende het begrip «heffing van gelijke werking» de volgende verduidelijking heeft gegeven: «cette expression sans cesse accolée à celle de «droits de douane» marque le dessein de prohiber, non seulement les mesures ostensiblement revêtues de la forme douanière classique, mais encore toutes celles qui, présentées sous

d'autres appellations, ou introduites par le biais d'autres procédés, aboutiraient aux mêmes résultats discriminatoires ou protecteurs que les droits de douane» (arrest Kommissie E.E.G. t./ België en Luxemburg, Just. E.G. 14 dec. 1962, p. 8 en 9);

Overwegende dat dezelfde stelling wordt ingenomen door de rechtsleer; dat zelfs niet alle taksen bij de invoer te begrijpen zijn als heffingen van gelijke werking (Barrie en Miller, Gemeinsamermarkt und Euratom, art. 13, par 2, art. 1);

Overwegende dat daar uit voortvloeit dat heffingen slechts wanneer zij hoger zijn dan de lasten die rechtstreeks of onrechtstreeks de nationale produkten belasten, een werking kunnen hebben gelijk aan een douanerecht, waardoor zij heffingen van gelijke werking zouden worden.

Overwegende dat het duidelijk is dat de onderhavige bijdrage niet beoogt de nationale producten te beschermen of te bevoordelen ten nadele van de producten van de lidstaten;

Overwegende dat deze stelling beaamd wordt door de heer Substituut Auditeur Generaal Lenaerts die in zijn advies — (R.v.St. 3.4.1962) verklaart «dat het bestreden Koninklijk Besluit niet strijdig is met de in het middel aangehaalde voorschriften, vermits deze alleen de belastingen en niet de sociale zekerheidsbijdragen betreffen»;

Overwegende dat de commissie der Europese gemeenschap deze stelling heeft aanvaard;

Overwegende dat inderdaad deze commissie in een brief van 20 januari 1967 meldt dat zij de opgeworpen kwestie opnieuw onderzocht heeft en niet tot de overtuiging is gekomen dat het hier gaat om een heffing van gelijke werking als een invoerrecht;

Overwegende dat weliswaar het besluit vermeld in die brief van 20.1.1967, niet gemotiveerd werd;

Overwegende echter dat het toch van belang is voor het beoordelen van deze zaak, te weten dat die commissie die gespecialiseerd is in dergelijke aangelegenheden, deze bijdrage niet als heffing van gelijke werking, noch als een invoerrecht beschouwt, en derhalve zich aansluit bij de voornoemde rechtsleer en rechtsspraak;

Overwegende dat Wij dus besluiten dat het gevorderde verschuldigd is, daar het geëiste bedrag niet wordt betwist;

Overwegende dat er geen aanleiding is om een prejudiciële beslissing te vragen aan het Hof van Justitie, daar het van nu af voor Ons duidelijk is dat er geen tegenstrijdigheid is tussen de wet van 12.4.1960 en de voornoemde verdragen;

Om deze redenen,

uitspraak doende tegensprekelijk, verklaren de eis onvankelijk en gegrond;

Veroordelen verweerder...

WETGEVING

Wetsvoorstel tot invoering in het Gerechtelijk Wetboek van een artikel 258 bis waardoor, onder de hoven van beroep, een billijke verdeling van de plaatsen van raadsheer in en van advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie verzekerd wordt.

Toelichting

Dames en Heren,

De voorwaarden die moeten vervuld worden om tot raadsheer in het Hof van Cassatie of tot advocaat-generaal

bij dit Hof te kunnen worden benoemd, zijn respectief vastgesteld in de artikelen 254 en 158 van het Gerechtelijk Wetboek.

Opvallend is het wel dat het hoofdstuk V van titel VI van het eerste boek, deel II, van het Gerechtelijk Wetboek, in tegenstrijd met hetgeen het geval is voor de bevoorde-

ringen tot magistraat in en bij de hoven van beroep, geen enkele bepaling inhoudt betreffende de wijze waarop de plaatsen van raadsheer in en van advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie onder de rechts- of andere instanties van het land moeten worden verdeeld.

Terwijl artikel 213 van het Gerechtelijk Wetboek inderdaad aan iedere provincie een wel bepaald aantal plaatsen van raadsheer in een hof van beroep voorbehoudt, worden integendeel de bevorderingen naar het Hof van Cassatie, zij het als raadsheer of als advocaat-generaal, door geen enkele wetsbepaling onder de hoven van beroep van het Rijk verdeeld, zodat het wettelijk mogelijk is alle bevorderingen aan de magistraten van één dezer hoven van beroep toe te kennen.

Weliswaar zagen het Hof van Cassatie en de Senaat, bij de uitvoering van de opdrachten die hen respectief door de artikelen 125 en 126 van de wet van 18 juni 1869 op de rechterlijke organisatie, nu vervangen door de artikelen 255 en 256 van het Gerechtelijk Wetboek, worden toevertrouwd, nauwlettend toe dat de 23 plaatsen van raadsheer, die het Hof van Cassatie thans telt, op billijke wijze zouden toebedeeld worden, met name 11 plaatsen aan het hof van beroep te Brussel en 6 plaatsen aan ieder der hoven van beroep te Gent en te Luik, doch deze regeling steunt uitsluitend op een loutere traditie.

Nu de rechterlijke organisatie grondige wijzigingen ondergaat en nog nieuwe hervormingen, wat de hoven van beroep betreft, in uitzicht zijn, wat meteen een herziening van de hierboven vermelde maatstaven betreffende de benoemingen in de zetel van het Hof van Cassatie zal noodzakelijk maken, komt het zeker aangewezen voor de thans geldende traditionele regeling door een vast wetsvoorschrift te vervangen dat het objectief criterium bepaalt volgens hetwelk de plaatsen van raadsheer in ons hoogste rechtcollege voortaan onder de magistraten van de hoven van beroep van het Rijk zullen moeten verdeeld worden. Dit objectief criterium kan niet anders zijn, zoals algemeen aanvaard wordt, dan het bevolkingscijfer van het rechtsgebied van ieder hof van beroep (zie het manifest van de Vlaamse juristenvereniging, R.W. 1965-1966, kol. 1844, nr. 17; het wetsvoorstel van de heer Lindemans van 13 september 1966, Kamer, zitting 1966-1967, stuk nr. 289; het verslag van senator Van Cauwelaert namens de Commissie voor Justitie, Senaat, zitting 1966-1967, stuk nr. 76).

Het zal derhalve volstaan het aantal plaatsen van raadsheer, die het Hof van Cassatie telt, in verhouding te brengen met deze bevolkingscijfers om het aantal zetels te bepalen dat aan ieder hof van beroep moet gereserveerd worden. Zoals het voor de hoven van beroep het geval is, zou deze verdeling door de wet zelf kunnen vastgesteld worden doch het is ons voorzichtiger gebleken, ten opzichte van de fluctuaties welke deze bevolkingscijfers kunnen ondergaan, de oorspronkelijke omdeling dezer plaatsen en de gebeurlijke wijziging er van aan de Koning toe te vertrouwen.

* * *

Terwijl onderhavig wetsvoorstel er toe strekt, wat betreft de bevorderingen in de zetel van het Hof van Cassatie, een bestaande en doorgaans billijke traditie door een wettekst te bekrachtigen, beoogt het integendeel, in verband met de bevorderingen tot advocaat-generaal bij dit Hof, een einde te stellen aan een andere traditie die, hoe zonderling ook, volkomen verschilt van de eerste daar zij, in plaats van een evenredige verdeling van de plaatsen van het parket-generaal bij het Hof van Cassatie onder de drie hoven van beroep te verzekeren, er integendeel op aanstuurt deze plaatsen hoofdzakelijk, zo niet alleen, aan het parket-generaal van het hof van beroep te Brussel voor te behouden.

Van deze traditionele regel werd inderdaad, sedert het

bestaan van ons opperste gerechtshof, slechts één enkele maal afgeweken, nl. in 1954 toen één magistraat van het parket-generaal te Luik en één zijner collega's te Gent tot advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie benoemd werden. Sedertdien echter zijn al deze promoties, waarvan de laatste dagtekent van augustus 1968, opnieuw zoals vooreen uitsluitend aan Brusselse magistraten te beurt gevallen zonder dat hun collega's te Gent en te Luik in de gelegenheid werden gesteld hun kandidatuur te laten gelden.

Een andere even vast gewortelde traditie wil inderdaad dat de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie zelf de magistraat aanduidt die hij wenst benoemd te zien en aan wie het meteen alleen toegelaten wordt zich kandidaat te stellen. Deze traditie is trouwens de oorzaak van het feit dat de verhouding van de advocaten-generaal bij het Hof van Cassatie, wat betreft hun herkomst en hun effectief, er thans uitziet als volgt: zeven magistraten afkomstig van het hof van beroep te Brussel tegen één magistraat van het hof van beroep te Luik en één magistraat van het hof van beroep te Gent.

Het spreekt vanzelf dat deze wanverhouding, zoals senator Fr. Baert het in zijn voorstel van wet dd. 23 september 1968 duidelijk aantoonde, volstrekt onmogelijk op juridisch, sociaal, professioneel en moreel gebied kan verantwoord worden. (Senaat, Buitengewone zitting 1968, stuk Nr. 123).

Ten overstaan van onze Vlaamse en Waalse gemeenschappen is zij daarenboven krenkend daar het grootste gedeelte van hun staande magistratuur, zonder enige gegronde reden uitgesloten werd van de meest gewichtige functies van het Openbaar Ministerie, wier amtsgebied zich nochtans over het gehele land uitstrekt. Bovendien is het duidelijk dat de aard zelf van de Belgische realiteit vereist dat de gehele Belgische gemeenschap moet kunnen samenwerken aan de hoogste rechtsbedeling en rechtsverheffing die het Hof van Cassatie en zijn parket-generaal te verzekeren hebben, en dat de eenzijdig naar Brussel georiënteerde recrutering van advocaten-generaal bij dit hoog rechtcollege het vanzelfsprekend onmogelijk maakt aan deze thans algemeen aanvaarde vereiste te voldoen.

Om dit euvel voortaan tegen te gaan, is het ons noodzakelijk voorgekomen de door iedereen aanvaarde verdeling van de plaatsen van de zetel van het Hof van Cassatie ook tot het parket-generaal uit te breiden en dit op grond van hetzelfde bevolkingscriterium. Geen enkel ernstig bezwaar kan tegen deze gelijkstelling ingebracht worden. Het is immers onredelijk te denken dat de hoge professionele en morele hoedanigheden welke onbetwistbaar voor deze hoge functies vereist zijn, alleen bij de Brusselse magistraten zouden aangetroffen worden. Waar in de schoot van ieder hof van beroep inderdaad een aantal magistraten waardig geacht worden om de belangrijke functies van raadsheer in het Hof van Cassatie te vervullen, is het al te evident dat in ieder parket-generaal van diezelfde hoven van beroep ook magistraten te vinden zijn die professioneel en moreel evenzeer een promotie in cassatie waardig zijn als hunne collega's van de zetel.

Het onlogische van de bestaande traditie wordt aan eenieder duidelijk, wanneer men bedenkt dat geen enkel der advocaten-generaal die sedert 1954 tot deze functie bevorderd werden, welke ook hun niet te betwisten hoedanigheden zijn, ooit deze promotie zou ontvangen hebben indien hij deel had uitgemaakt van de parketten-generaal te Gent of te Luik, in plaats van tot het parket-generaal bij het hof van beroep te Brussel of tot het parket van eerste aanleg aldaar te behoren. Daartegenover is het even zeker dat hun collega's te Gent en te Luik een ernstige kans zouden gemaakt hebben om voor deze promoties in aanmerking te worden genomen hadden zij het geluk gehad tot het hof van beroep te Brussel te behoren?

Dit alles toont op zich zelf duidelijk aan hoe noodzake-

lijk het is aan ieder hof van beroep zijn eigen bevoordingsmogelijkheden zowel naar het parket-generaal als naar de zetel van het Hof van Cassatie te verzekeren. Het artikel 258bis dat onderhavig wetsvoorstel in het Gerechtelijk Wetboek wil invoegen, maakt deze gelijkstelling, op grond van een zeer pertinent criterium, mogelijk.

A. De Gryse.

Wetsvoorstel

Enig artikel.

Een artikel 258bis luidend als volgt, wordt in het Gerechtelijk Wetboek ingevoegd:

« Bij het voordragen van de kandidaten voor een plaats van raadsheer in het Hof van Cassatie en bij de benoeming van een advocaat-generaal bij dit Hof zal rekening gehouden worden, of de kandidaat tot de rechterlijke orde behoort of niet, met het aantal plaatsen dat voor deze functies aan ieder hof van beroep voorbehouden is.

De Koning stelt dit aantal plaatsen vast op grond van de verhouding die bestaat tussen het bevolkingscijfer van het rechtsgebied van ieder hof van beroep en het totaal aantal magistraten waaruit het Hof van Cassatie of zijn parket-generaal samengesteld is. »

14 januari 1969.

A. De Gryse, L. Lindemans, E. Charpentier,
W. De Clercq, J. Mathys, M. Duerinck,

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Notarissen: jg. 1969 - nr. 1

Delva W. en Heyvaert A., Beschouwingen bij het arrest. Laga van de Raad van State, 25 juli 1968.

Tijdschrift voor Sociale Wetenschappen: jg. 1968 - nr. 4:

Weinstock N., Verkeersdelicten in criminologisch perspectief. — Van Boxlaer F., De afschaffing van de schaalwetten op het koren in België en Engeland en hun verband met de vrijhandelsbeweging van Manchester (1845-1846). — Van de Walle G., De problematiek van de verkenning van interessen in nationaal produkt en nationaal inkomen. — Een historische en theoretische studie.

Rechtsgeleerd Magazijn Themis: jg. 1968 - nr. 5-6:

Mulder A., Bedreiging der samenleving door middel van manipulaties op sociaal economisch gebied en het strafrecht als middel tot afweer. — Van Veen Th. W., Bedreiging der samenleving op het terrein van de privacy en het strafrecht als middel tot afweer.

Nederlands Juristenblad: jg. 1969 - nr. 5:

Van der Woude M.V., Is een wetboek van de Arbeid (Sociaal Wetboek) gewenst? — Denekamp A.E., Over geneeskundige verklaringen. — Van der Veen Th. L., Periodieke veiligheidscontrole van personenauto's zal ten dele mislukken als kentekenregeling niet tevoren wordt verbeterd. — Peters R., Moet artikel 240 Sr. gehandhaafd blijven?

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie: jg. 1969 - nr. 5027:

Borst P., Problemen en perspectieven van de marginale toetsing (IV, slot). — van der Ploeg P.W., De afstand overeenkomstig art. 965 B.W. van het beschikbaar deel. — Kist J., Overzicht der Nederlandse rechtspraak: Verbin-tenissenrecht (V).

Ars Aequi: jg. 1969 - nr. 1:

Hustinx P.J., 1919-1969. — Van Thiel J.L.P.G., 1401 tot 1919. — Van der Burg V.A.M., De zorgvuldigheidsnorm in verband met het octrooi- en merkenrecht. — Groen

H.A., Onrechtmatigheid van reclame met resultaten van vergelijkend warenonderzoek. — de Graaf F., Het brandstichtende zontje en het fietsende dochttertje — wie zal dat betalen?

Bestuurswetenschappen: jg. 1969 - nr. 1:

van Poeje G.A., 85 jaar. — Belinfante A.D., Codificatie van administratief recht. — Somins D., Het door de administratie opgewekte vertrouwen. — Quené Th., Ruimtelijke ordening. — Staatsen A.A.M.F., Overzicht van de belangrijkste staatsrechtelijke vragen in de Staten-Generaal (zitting 1966-1967 en buitengewone zitting 1967).

Nieuwe literatuur over Oorlog en Vrede: jg. 1969 - nr. 1: Boekbespreking.

Journal des Tribunaux: jg. 1969 - nr. 4646:

Hirsch J.L., L'arrêt de la Cour de cassation du 19 septembre 1968 et le recours de l'assureur.

Revue générale des assurances et des responsabilités: jg. 1969 - nr. 1:

Dalcq R.O., Non-responsabilité du gardien. — Rechtspraak.

Recueil général de l'enregistrement et du notariat: jg. 1969 - nr. 21227 à 21238:

Donnay M., Code judiciaire. — Des significations et notifications.

Revue Pratique du Notariat Belge: jg. 1969, nr. 2550:

De l'intervention nécessaire du notaire pour la constitution et au cours de la vie de la société anonyme européenne.

Cahiers de Droit Européen: jg. 1968, nr. 6:

Pescatore P., Les droits de l'homme et l'intégration européenne. — Soldatos P. et Vandersanden G., L'admission dans la Communauté économique européenne.

Recueil de jurisprudence du Droit Administratif et du Conseil d'Etat: jg. 1968, nr. 3:

Maroy P., Les problèmes administratifs de la coordination gouvernementale.

Revue de l'Administration et du Droit Administratif de la Belgique: jg. 1969, nr. 1:

Stichelbault L., Etat Civil, Les filiation maternelle des enfants désavoués adultérins et ses effets juridiques.

Recueil Dalloz Sirey (Parijs): jg. 1969, nr. 4:

Homont A., Le dépôt des mémoires dans la phase indemnitaire de la procédure judiciaire de l'expropriation pour cause d'utilité publique.

nr. 5:

Lyon-Caen, A propos d'une réorganisation des juridictions « sociales ».

La Revue administrative (Paris): jg. 1968 - nr. 126:

S.N., Le rôle nouveau du secteur public. — Riera G., L'aménagement touristique du littoral Languedoc-Roussillon. — Ayoub E., Les commissions administratives paritaires.

Bulletin de la Commission Internationale de Juristes: jg. 1968 - nr. 36:

Conférence Européenne de Juristes. — Dénonciation des Traités sur l'Asile par Haïti. — Territoires Non-Autonomes. — Conférence de ONG sur les Droits de l'Homme.

Archiv des öffentlichen Rechts: jg. 1968, nr. 4:

Kewenig W., Kooperativer Föderalismus und bundesstaatliche Ordnung. Kimminich O., Das Völkerrecht in der Rechtsprechung des Bundesverfassungsgerichts.